



VNF

2018

aviisi 5

VERENIGING NEDERLAND-FINLAND  
ALANKOMAAT-SUOMI YHDISTYS



# Inhoud

Voorwoord bestuur .....	3
Agenda .....	5
Welkom! Tervetuloa! .....	7
Uitnodiging Onafhankelijkheidsfeest .....	8
Amos Rex .....	10
Column: Namaak .....	20
Vertalingen van de Kalevala .....	24
Finse outsider-kunst in de Hermitage Amsterdam .....	34
De Scandinavische Vereniging Fryslân werd 70 jaar .....	38
Lestadiolaiset .....	40
Opmerkingen bij 'Schoolsystemen' .....	52
Een brief in een boek .....	56

 **aviisi**

# 5

## Colofon

Jaargang 27 (2018), nummer 5

De Vereniging Nederland-Finland werd opgericht op 27 oktober 1923. Aviisi is het officiële magazine van de vereniging en verschijnt vijf keer per jaar. Leden van de vereniging ontvangen Aviisi gratis.



### Redactie

Daniël Loos  
Minna Rätty (Fins)  
aviisi@vnf.nu

### Eindverantwoording

het bestuur  
Vormgeving  
Daniël Loos,  
info@bureaucontrapunt.nl

### Drukwerk

ASB drukwerkbegeleiding

### Oplage 465

ISSN 1566-8542

### Kopij

Kopij voor de volgende Aviisi (2019-1) kan per e-mail voor 4 januari 2019 aan de redactie gezonden worden: aviisi@vnf.nu.

Kopij graag als Word-document aanleveren. Beelden graag los bijleveren, in de hoogst beschikbare kwaliteit. Veel of grote bestanden liefst via [www.wetransfer.com](http://www.wetransfer.com)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen in Aviisi die door derden geschreven zijn, ligt bij de betreffende auteurs.

De redactie van Aviisi behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet te plaatsen.

**Ledenadministratie & secretariaat**  
Gerard Rijerse, info@vnf.nu

### Bestuur Vereniging Nederland-Finland

**Voorzitter**  
Rune Frants, rune.frants@vnf.nu  
**Penningmeester**  
Marco Blankestijn, penningmeester@vnf.nu  
**Webmaster**  
Willem Mulder, willem.mulder@vnf.nu  
**Secretaris**  
Gerard Rijerse, info@vnf.nu  
**Bestuurslid**  
Anna Schoemakers  
**Bestuurslid**  
Mervi Lepistö

### Erelid

mw. Päivi Kaukoranta, Ambassadeur van Finland  
Jacques Groenendijk

**Bankrekening vereniging**  
NL 39 ABNA 0549 2867 05 te Den Haag

## Beste VNF-leden,

Er zijn van die tijden dat je bewust wordt gemaakt op je leeftijd, deze week had ik zo'n ervaring. Het besef dat je leven in jaren geteld wordt. Ik stond voor de kassa van een tentoonstelling en maakte voor het eerst gebruik van mijn 65+ korting. Het frustrerende was dat de man aan de kassa mijn ID niet hoefde te zien, hij geloofde mij direct. De korting kon de pijn niet verzachten en mijn ego paste hierna naadloos in de tentoonstelling van het Chinese Teracotta leger, oud, breekbaar en stoffig. De vergrijzing slaat toe, maar zolang we gezond zijn is het geen probleem. Net zoals onze vereniging, die is ook gezond, alleen kunnen we wel wat nieuw bloed gebruiken.

Tijdens evenementen zie je dat de gemiddelde leeftijd van de leden vrij hoog is. Dat zijn allemaal trouwe leden die we niet graag kwijt raken. Het is echter wel zo dat het aantal door het natuurlijk verloop steeds minder wordt. Daarom was ik blij toen ik deze week een email las van een jonge vrouw van 26 jaar die vroeg of ze lid mocht worden. Natuurlijk, graag zelfs, zo brengen we de gemiddelde leeftijd verder omlaag. Dat kan met dit soort nieuwe leden die we een stem willen geven binnen onze organisatie. Zo kunnen we evenementen organiseren waar ook de jeugd graag op af komt. Dus kijk om je heen in je gezin, familie of kenniskring om leden te rekruteren. Bedenk dat we op weg zijn naar ons honderdjarig bestaan in 2023 en dat willen we doen



Willem Mulder

## Hyvät VNF jäsenet,

Joskus elämässä tulee vastaan tilanteita, joiden kautta tajuaa ikääntyvänsä. Tällä viikolla sain kokea sellaisen. Tietoisuuden siitä, miten elämä lasketaan vuosissa. Sain nimittäin tilaisuuden käyttää ensimmäistä kertaa seniori-alennuskorttiani, jonka saa kun täyttää 65 vuotta. Pettymyksekseeni kassavirkailijan ei tarvinnut nähdä korttia, hän uskoi ikäni ilman sitäkin. Saamani alennus ei tuonut lohduitusta asiaan, vaan tunsin itseni näyttelyn kiinalaisten terrakotta-sotilaiden kaltaiseksi heikoksi nukkavieruksi vanhukseksi. Harmaantumistahan ei voi estää, mutta niin kauan kun tuntee olonsa terveeksi, on kaikki hyvin. Aivan kuin yhdistyksemme, joka on onneksi terveellä pohjalla, mutta uutta verta kyllä aina tarvitaan.

Yhdistyksemme tapahtumien keskimääräinen osallistujien ikä on varsin korkea. He ovat kaikki uskollisia jäseniämme, jotka ovat meille arvokkaita. Harmittavasti nuorentuminen uusien jäsenten myötä ei suju niinkuin ennen. Sen takia ilahduin kovin kun sain tällä viikolla jäseneksi ilmoittautumisen 26-vuotiaalta nuorelta naiselta. Juuri hänen kaltaistensa ansiosta saamme alennettua keskimääräistä ikää ja juuri hänen kaltaisilleen haluaisimme antaa enemmän sananvaltaa yhdistyksemme toiminnassa. Sen myötä toivoisimme luovamme uudentyyppisiä tapaamisia, joihin nuoremmatkin innostuisivat tulemaan. Kehottaisin teitä kaikkia miettimään, olisiko perheenne, sukulaistenne tai tuttavianne keskuudessa ketään, joka lähtisi vetämään



met een zo groot mogelijke aantal leden, een mix van jong en oud. Zo krijgen we een basis voor een gezonde en gezellige vereniging.

Ik hoop veel van jullie te zien op 7 december in het Zalmhuis in Rotterdam, we vieren dan het Onafhankelijkheidsfeest 101 jaar Finland. Geef je snel op: [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)

Willem Mulder

P.S. Leuk idee voor onder de kerstboom? Geef een lidmaatschap van de VNF cadeau.



4

asiaa. Lähestymme 100-vuotisjuhlaamme, jota toivoisimme voitavan viettää yhdessä vanhemman ja nuoremman sukupolven kanssa. Tällä tavalla saisimme vankemman perustan entistäkin terveemmälle ja mukavammalle yhdistykselle.

Toivottavasti tapaamme 7. joulukuuta Rotterdamissa Zalmhuis-ravintolassa. Vietämme siellä Suomen 101-vuotispäivää. Ilmoittautua voi sähköpostitse osoitteeseen [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu).

Willem Mulder  
Käännös: Minna Rätty

P.S. Vielä vinkki pukin konttiin: Voit antaa Alankomaat-Suomi yhdistyksen jäsenyyden myös lahjaksi.



Datum, tijd	Evenement   Tapahtuma	Locatie, adres
16-25 november	<b>Finse Kerstmarkt</b> <a href="http://www.finsekerstmarkt.nl">www.finsekerstmarkt.nl</a>	Finse Huis, Rotterdam
26 november	<b>Nightwish</b>	Ziggo Dome, Amsterdam
7 december	<b>Onafhankelijkheidsfeest</b> , zie pagina 10	Zalmhuis in Rotterdam
7 december	<b>Johanna Juhola</b> accordeon <a href="http://www.johannajuhola.net">www.johannajuhola.net</a>	Korzo, Den Haag
7-8 december 12-19/10-17 uur	<b>Scandinavische Kerstmarkt</b> (Deens-Noors-Fins) <a href="http://www.scandinaviskkerstmarkten.nl">www.scandinaviskkerstmarkten.nl</a>	Muiderkerk, Amsterdam
14 december 15 december	Eindhoven Metal Meeting met: <b>Impaled Nazarene &amp; Moonsorrow</b> <a href="http://www.effenaar.nl">www.effenaar.nl</a>	Effenaar, Eindhoven
16 december	<b>TAIKA</b> - Kerstconcert <a href="http://www.taikachoir.nl">www.taikachoir.nl</a>	Houtrustkerk, Den Haag
27 december '18 13 t/m 16 februari '19	<b>Cecilia Moiso - Victory</b> door <i>Maas Theater en Dans</i> "Een energieke aaneenschakeling van dans, zang en slapstick." - NRC NEXT <a href="http://www.maastd.nl">www.maastd.nl</a>	Maaspodium, Rotterdam
4 februari, 20.15 uur	Pekka Kuusisto, viool, Nadia Sirota, altviool & Markus Hohti, cello kamermuziek van Dessner, Lindberg, Oliveros, Mazzoli, Muhly <a href="http://www.concertgebouw.nl">www.concertgebouw.nl</a>	Concertgebouw, Amsterdam

Opgeven voor deelname aan de activiteiten van de VNF via [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu).  
Alankomaat-Suomi Yhdistyksen tapahtumiin ilmoittautumiset sähköpostiosoitteeseen [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu).

[www.vnf.nu](http://www.vnf.nu)

5



Victory van Cecilia Moiso in Rotterdam



[www.scandinaviskkerstmarkten.nl](http://www.scandinaviskkerstmarkten.nl)





## Welkom!

*Beste VNF-leden,*  
Namens de VNF heet ik de nieuwe Finse ambassadeur, mw. Päivi Kaukoranta, van harte welkom in Nederland.

Mw. Kaukoranta heeft al een indrukwekkende carrière achter de rug. Als juriste is ze sinds 1989 in dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Ze heeft verschillende belangrijke leidinggevende juridische functies vervuld in Finland en EU-functies in de permanente vertegenwoordiging van Finland bij de EU in Brussel.

Den Haag is haar eerste ambassadeurspost, een nieuwe uitdaging. Op 17 oktober heeft ze haar geloofsbrieven overhandigd aan Zijne Majesteit de Koning tijdens een traditionele ceremonie op Paleis Noordeinde.

Samen met haar echtgenoot en jongste kind zijn ze ingetrokken in de fraaie Residentie. Wij hopen dat ze hier een plezierige tijd zullen mogen meemaken, zowel professioneel als privé.

Mw. Kaukoranta is erelid van de VNF geworden en heeft uitdrukkelijk benadrukt positief te staan tegenover de Finse gemeenschap in Nederland.

*Rune Frants*  
Voorzitter VNF

*Foto's: © Jeroen van der Meyde*

6

## Tervetuloa!

*Rune Frants*

*Hyvät Alankomaat-Suomi Yhdistyksen jäsenet,*  
Yhdistyksen puolesta toivotan Suomen uuden suurlähettilään, Päivi Kaukorantan, sydämellisesti tervetulleeksi Alankomaihin.  
Päivi Kaukorannalla on takanaan jo vaikuttava karriääri. Hän on ollut ulkoministeriön palveluksessa juristina vuodesta 1989 alkaen. Hän on toiminut erilaisissa tärkeissä juridisissa johtotehtävissä Suomessa ja EU-tehtävissä Suomen pysyvissä EU-edustustossa Brysselissä.  
Haag on hänen ensimmäinen suurlähettiläspaikkansa, uusi haaste. Hän jätti 17. lokakuuta valtuuskirjeensä kuninkaalle perinteisin seremonioin Noordeinden palatsissa.

Hän muutti kauniiseen virka-asuntoon puolisonsa ja nuorimman lapsensa kanssa. Toivotamme heille mukavia aikoja sekä työ- että yksityiselämässä.

Suurlähettiläs Kaukorannasta tuli yhdistyksemme kunniajäsen ja hän korosti nimenomaan suhtautuvansa myönteisesti Alankomaiden suomalaisyhteisöön.

*Rune Frants*  
Käännös: Auli Snickers

*Kuvat: © Jeroen van der Meyde*

7





# Uitnodiging Onafhankelijkheidsfeest

Graag nodigen wij u uit voor de gezamenlijke viering van het 101ste onafhankelijkheidsfeest. Dit jaar is de organisatie in handen van de Ambassade en VNF.



Plaats: Het Zalmhuis Rotterdam, Schaaldijk 396, Capelle aan de IJssel  
Navigatieadres: Schaaldijk 434, 3064 AM Rotterdam

Datum: vrijdag 7 december 2018

Tijd: 19 uur

Prijs: €52,50 voor leden,

€70 voor niet-leden.

Aanmelden: [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu),

uiterlijk 26 november.

## Programma in het kort:

- Vanaf 19 uur ontvangst in de Orangerie met drankjes en hapjes.
- Om 20 uur gaan we naar La Grande Salle voor het uitgebreide feestbuffet en diverse programmaonderdelen, waaronder een toespraak door de nieuwe ambassadeur, mw Päivi Kaukoranta.
- De avond wordt muzikaal ingevuld door een Fins jazz-kwartet.



- Omstreeks 23 uur sluiten we af en gaan we weer huiswaarts.

De dresscode is vrij, maar de Art Nouveau-omgeving zou kunnen inspireren om zich in dezelfde stijl te kleden (jaren 20-stijl).

Voor meer informatie, zoals bereikbaarheid, kunt u terecht op de website van het Zalmhuis: [www.zalmhuis.nl](http://www.zalmhuis.nl)

8

## Kutsu itsenäisyyspäivän juhlaan

Olette sydämellisesti tervetulleita mukaan viettämään kanssamme Suomen itsenäisyyden 101-vuotisjuhlaa. Juhlan järjestämisestä vastaavat tänä vuonna Suomen suurlähetystö sekä Alankomaat-Suomi yhdistys.

Paikka: Het Zalmhuis Rotterdam, Schaaldijk 396, Capelle aan de IJssel

Päivämäärä: Perjantai 7. joulukuuta 2018

Alka: klo 19.00

- Musiikista vastaa paikallinen suomalainen jazz-kvartetti.

- Päätämme illan n klo 23.00

Pukukoodi on vapaa, mutta halukkaat voivat myös pukeutua tämän paikan Art Nouveau-henkeen sopivaan 20-luvun tyyliin.

Lisätietoja, kuten ajo-ohjeet, on löydettävissä Zalmhuissin kotisivuilta [www.zalmhuis.nl](http://www.zalmhuis.nl)

### Ohjelmasisältö lyhyesti:

- Vastaanotto klo 19.00 lähtien Orangeriesalissa, missä on tarjolla maukkaita suupaloja ja juomia
- Klo 20.00 siirrymme La Grande Salle-salin puolelle, missä on tarjolla juhlaillinen seisovasta pöydästä ja missä on erilaisia ohjelmanumeroita joista esimerkkinä mainittakoon uuden suurlähettiläämme, Päivi Kaukorannan puhe.



9



# Amos Rex

Zondagmorgen 2 september stonden wij drie kwartier op Mannerheimintie in de rij om het gloednieuwe museum Amos Rex in Helsinki binnen te mogen gaan. Het museum was een paar dagen eerder officieel geopend en de lange rij geïnteresseerden maakte duidelijk dat de inwoners van Helsinki nieuwsgierig waren naar hun nieuwe museum en naar de openingsexpositie.

**Carel van Bruggen** Een nieuw museum dus, een nieuw particulier museum met de ingang aan de Mannerheimintie in het Glaspaleis (Lasipalatsi), een wat de bouwstijl betreft zogenaamd functionalistisch gebouw uit de dertiger jaren van de vorige eeuw. De expositieruimte van het museum bevindt zich onder de grond, onder een binnenplaats die in het verleden diende als busstation voor interlokale bussen.

De naam van het nieuwe museum verwijst naar Amos Anderson, de stichter van het gelijknamige museum aan de Yrjönkatu, en naar de bioscoop Rex die vanaf het begin onderdeel van het gebouwencomplex uitmaakte en die nu ook een onderdeel van het nieuwe museum is.

Amos Anderson (1878-1961) was iemand van eenvoudige komaf die inder tijd veel geld verdiend heeft. Hij was ook een kunstverzamelaar en vandaar dat naar hem genoemde museum in Yrjönkatu. In dat museum, op de begane grond, bevindt zich ook een ruimte voor wisselexposities, maar die ruimte was niet in overeenstemming met de ambities van de mensen die het museum leiden. En kennelijk was er geld ge-

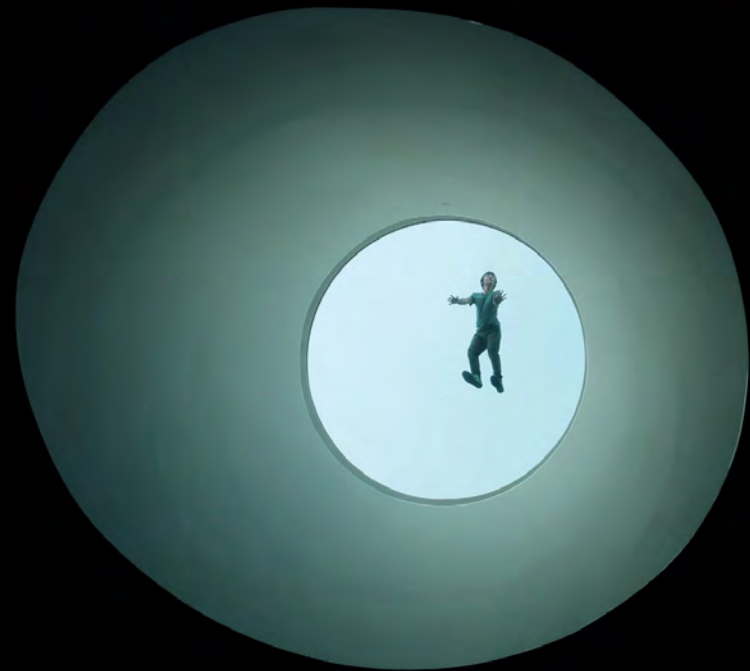
## Amos Rex

Sunnuntaiamuna 2. syyskuuta seisoimme kolme varttia Mannerheimintiellä Helsingissä jonnossa päästäksemme sisään ihan uuteen museoon Amos Rexiin. Museo oli vasta pari päivää aikaisemmin virallisesti avattu, ja pitkä jono kiinnostuneita teki selväksi, että Helsingin asukkaat olivat uteliaita näkemään uuden museon ja avajaisnäyttelyn.

Siis uusi museo, uusi yksityinen museo, sisäänkäynti Mannerheimintieltä Lasipalatsiin, joka on rakennustyyliään niin sanottu funktionalistinen viime vuosisadan 30-luvun rakennus. Museon näyttelytila on maan alla, sisäpihalla, joka aikoinaan oli kaukolinjojen linja-autoasema.

Uuden museon nimi viittaa Amos Andersoniin, samannimisen Yrjönkadulla sijaitsevan museon perustajaan, sekä elokuvateatteri Bio Rexiin, joka oli alusta lähtien rakennuksen osa ja on nyt osa uutta museota.

Amos Anderson (1878-1961) oli yksinkertaisesta taustasta lähtöisin ja aikoinaan tienannut paljon rahaa. Hän oli myös taidekeräilijä, siitä hänen nimeään kantava museo Yrjönkadulla. Siinä museossa katutasolla on myös tila vaihtuville näyttelyille, mutta se tila ei vastannut museon nykyisten johtohenkilöiden ambitoita. Ja ilmeisesti säätiöllä oli tarpeeksi rahaa uuden ja erikoisen näyttelytilan aikaansaamiseksi. Ja myös Helsingin kaupunki



Amos Rex (foto | kuva Carel van Bruggen)

oli tarpeeksi rohkea tulemaan mukaan tähän hankkeeseen.

Ehkä on hyvä kertoa, että Lasipalatsi, jonka suunnittelussa oli mukana tunnettu arkkitehti Viljo Revell, oli alun perin tarkoitettu väliaikaiseksi rakennukseksi. Tämä entinen väliaikainen rakennus on tänä päivänä suojelukohde, ja sitä käsitellään mahdollisimman suurella huolella. Näin voi asia muuttua.

Nyt olen kertonut siitä rakennuksesta ja vähän myös maanalaisista näyttelytiloista, mutta kaunein tulee vielä. Ja se kaunein on monumentaaliset kattoikkunat, jotka valaisevat maanalaiset näyttelytilat. Entisen linja-autoaseman ja Lasipalatsin takasivun välissä museo ilmoittaa itsestään ei rakennuksella vaan ryhmällä suuria leikkiveistoksia, jotka antavat aukiolle enemmän kuin

erikoisen ulkonäön. Eri suuntiin taipuvat keilamaiset päivänvalon sisäänhakijat näyttävät haluavansa tanssia särkymätömän savupiipun kanssa, joka seisoi aukion keskellä ja seisoo edelleen. Ja keilamaisten muotojen ja pullistuksien päällä kulkevat, leikkivät ja kiipeilevät aikuiset ja lapset. En ole koskaan ennen nähnyt sellaisia epävirallisia muotoja keskellä kaupunkia. Sitä on hauskaa katsella. Onnittelut suomalaiselle arkkitehtitoimisto JKMM:lle, joka tämän kaiken on suunnitellut.

Viimeinkin kolmen varttitunnin jälkeen tulimme sisälle. Museokaupan kautta, joka sijaitsee katutasolla Lasipalatsin entisten liiketilojen paikalla, kävelimme alas leveitä portaita, jotka johtivat näyttelytiloihin. Siellä oli häikäisevän valkoinen hal-





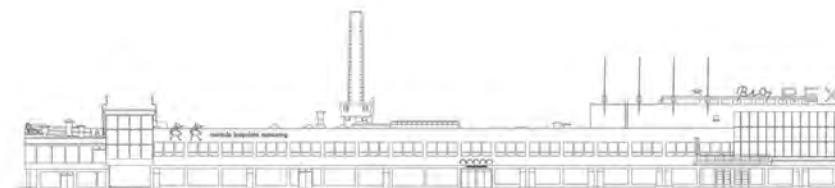
Lasipalatsi/Bios Rex (foto | kuva JKMM)

li naulakko- ja WC-tiloineen ja sisäänkäynteineen erilaisiin saleihin.

Valkoisen hallin valaisee yksi valokuiluista ja se on suuri vastakohta tätä näyttelyä varten pimennettyjen tilojen kanssa. Oikeastaan ne eivät ole ollenkaan näyttelytiloja sanan varsinaisessa merkityksessä. Tiloja ei ole kalustettu, vain jaettu osiin ja niitä käytetään projektiokuvien taustoina. Mustaksi maalatuille seinille, lattioille ja katoille projisoidaan eläviä kuvia, ja niitä projektioita, joista useimpia voidaan kutsua myrskyiksi, tuetaan äänellä. Tehdäkseen kokonaisuuden vielä vaikuttavammaksi ja sekalaiseksi on paikalle asetettu suuria peilejä. Esitykset, ehkä minun täytyy nimittää niin, on suunnitellut ja toteuttanut japanilainen taiteilijaryhmä teamLab. Avajaisnäyttelynä mahtava lähtölaukaus! Rakennuk-

sen leikillisuus aukiolla ja teamLab'in esitysten leikillisuus näyttävät tulevan samanlaisista luovuusräjähdyksistä.

TeamLab'in työn rinnalla on nähtävillä, perinteisesti sisustetussa tilassa, Sigurd Frosterus säätöön sisustama taidemaalausnäyttely. Tämä Sigurd Frosterus, joka eli 1876-1956, oli suomalainen arkkitehti ja ennen kaikkea tunnettu Helsingin keskustassa sijaitsevan tavaratalo Stockmannin suunnittelijana. Lisäksi hän oli taidearvostelija, esseisti ja taidekokoelman kerääjä. Hän hankki suomalaisten ja ulkomaalaisten taiteilijoiden maalauksia 1900-luvun tienoilla, aikana, jota kutsuttiin modernismiksi. Nähtävillä on monia suomalaisen taiteilijan Magnus Enckellin töitä ja eräs kauneimmista töistä on ranskalaisen taiteilijan Paul Signac'in



noeg in het fonds om deze nieuwe en bijzondere expositieruimte mogelijk te maken. En ook was de gemeente Helsinki dapper genoeg om in dit initiatief mee te gaan.

Misschien aardig om te vermelden dat het Glaspaleis, dat is ontworpen door o.a. de bekende Finse architect Viljo Revell, oorspronkelijk als een tijdelijk gebouw bedoeld was. Dit voormalige tijdelijke gebouw heeft tegenwoordig een monumentenstatus en wordt met de grootst mogelijke eguards behandeld. Het kan verkeren.

Nu heb ik het over het bestaande gebouw gehad en even over de ondergrondse expositieruimten, maar het mooiste komt nog. En dat mooiste zijn de monumentale daklichten die de ondergrondse expositieruimten verlichten. Tussen het voormalige busstation en de achterzijde van het Glaspaleis in manifesteert het museum zich niet als een gebouw maar als een verzameling grote speelsculpturen die het voormalige duffe pleintje een meer dan bijzondere uitstraling geven. De naar verschillende kanten buigende kegelvormige

Amos Rex (foto | kuva JKMM)







Team Lab (foto | kuva Carel van Bruggen)

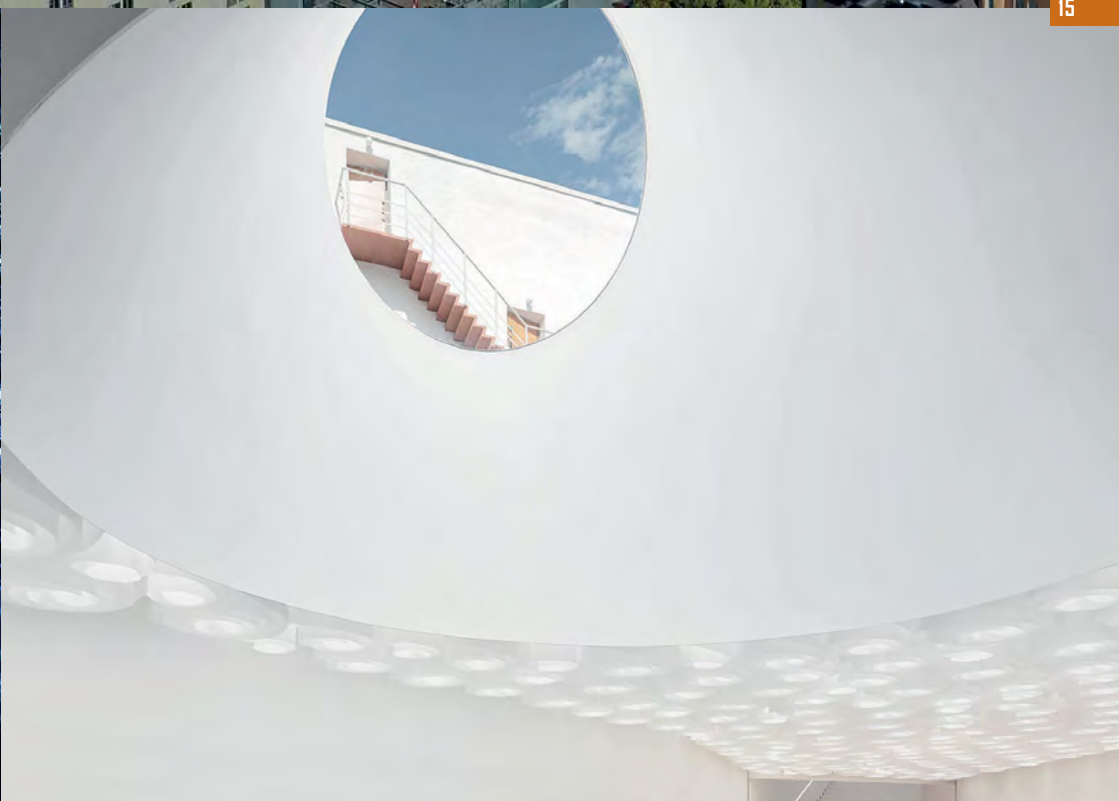
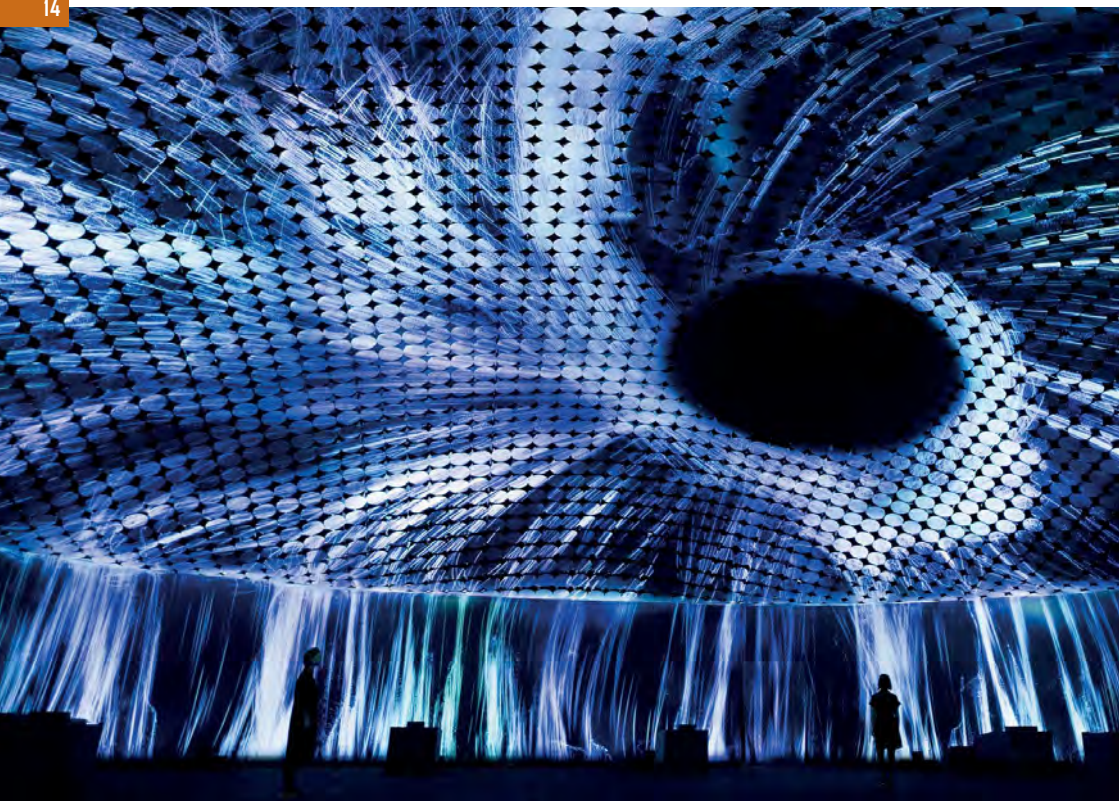
daglichtbinnenhalers lijken een dansje te willen maken met een bestaande onwrikbare schoorsteen die midden op het plein stond en staat. En over die kegelachtige vormen en opbollingen lopen, spelen en klauteren volwassenen en kinderen. Nooit eerder heb ik zo iets informeel midden in een stad gezien. Een

plezier om naar te kijken en complimenten voor het Finse architectenbureau JKMM dat dit alles ontworpen heeft.

Uiteindelijk na drie kwartier kwamen wij binnen. Via de museumwinkel die op de begane grond in de voormalige winkelruimte van het Glaspaleis gesitueerd

Team Lab (foto | kuva JKMM)

Foto | kuva JKMM / Tuomas Uusheimo >>







Het museum is met het werk van Team Lab een goede plek om hulphonden te trainen om kalm te blijven in een omgeving met veel stimuli (foto Dogs-with-jobs).

is, liepen wij naar de brede trap die ons naar beneden, naar de expositieruimten bracht. Daar troffen wij een verblindend witte hal aan met een garderobe, toiletten en de entrees naar de verschillende zalen.

De witte hal wordt onder meer verlicht door een van de lichtschachten en contrasteert heftig met de voor deze expositie verduisterde tentoonstellingsruimten. En eigenlijk zijn het helemaal geen tentoonstellingsruimten in de klassieke betekenis van het woord. De ruimtes zijn niet ingericht, wel onderverdeeld en worden gebruikt als projectieachtergrond. Er wordt geprojecteerd op zwart geschilderde wanden, vloeren en plafonds en die projecties, waarvan de meeste stormachtig genoemd kunnen worden, worden ondersteund door geluid. Om het geheel nog indrukwekkender en onoverzichtelijk te maken zijn er bovendien grote spiegels aangebracht. De voorstellingen, misschien moet ik ze zo noemen, zijn bedacht en uitgevoerd door het Japanse kunstenaarscollectief TeamLab. Als openings-expositie een geweldig startschot. De speelsheid van het gebouw op het plein

en de speelsheid van de voorstellingen van TeamLab lijken uit een zelfde soort creativiteitsexplosie te komen.

Naast het werk van TeamLab is er, in een traditioneel ingerichte ruimte, een door de Sigurd Frosterus Stichting ingerichte schilderijtentoonstelling te zien. Deze Sigurd Frosterus, die leefde van 1876 tot 1956, was een Finse architect en vooral bekend van het ontwerp van het warenhuis Stockmann in het centrum van Helsinki. Daarnaast was hij kunstrecensent, schrijver van essays en kunstverzamelaar. Hij verzamelde schilderijen van Finse en buitenlandse kunstschilders van rond 1900 die in die tijd als modernistisch werden beschouwd. Er is veel werk te zien van de Finse schilder Magnus Enckell en een van de mooiste werken is een pointillistisch schilderij van de Franse kunstschilder Paul Signac.

Voor zover ik het begrijp is het de bedoeling dat deze kunstverzameling die beheerd wordt door de Sigurd Frosterus Stichting een permanente plek in het museum heeft.

Dit museum is, zoals het zich nu manifesteert, een aanwinst voor Helsinki en beslist de moeite van het bezoeken waard. De expositie van TeamLab is te zien tot 6 januari van het volgend jaar. Twee dagen daarna opent een nieuwe tentoonstelling met werk van Studio Drift, een Amsterdams kunstenaarscollectief onder leiding van Lonneke Gordijn en Ralph Nauta. Veel plezier

*Carel van Bruggen*



<< Foto | kuva JKMM / Tuomas Uusheimo

pointillinen maalaus. Ymmärtääkseni on tarkoitus, että tällä Sigurd Frosterus säätiön hallussa olevalla kokoelmalla on pysyvä paikka museossa.

Tämä museo, sellaisena kuin se nyt esittäytyy, on voitto Helsingille ja taatusti käynnin arvoinen. TeamLab'in näyttely on nähtävissä tammikuun 6. päivään saakka. Kaksi päivää myöhemmin avataan uusi näyttely, Studio Drift'in, amsterdamilaisen taiteilijakollektiivin töistä, johtajinaan Lonneke Gordijn ja Ralf Nauta.

*Carel van Bruggen*  
*Käännös Pirkko van Bruggen*

### Collectie Amos Anderson



Paul Signac - Seine, Grenelle, 1899



Magnus Enckell - Emmy Frosterus, 1909



Collectie Amos Anderson



Beda Stjernschantz - Zelfportret | Omakuva, 1892



Pierre Bonnard - La sieste, 1909



Magnus Enckell - Landschap/Maisema, 1909



Hugo Backmansson - Anna Hindstrom, 1902



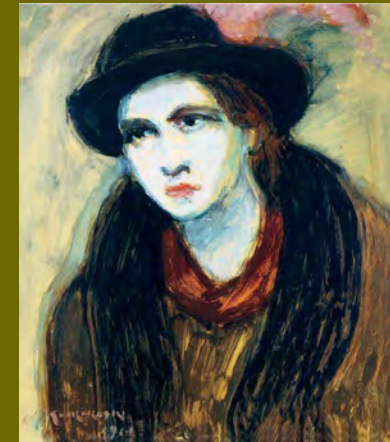
Magnus Enckell - Jongens aan de kust, 1909



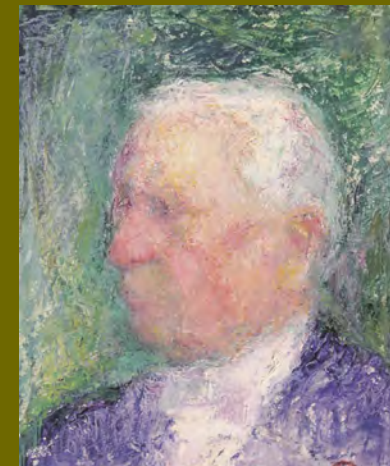
Alfred William Finch - Augustusavond aan de kust | Loonen rantaa, 1891



Verner Thomé, Borély Park, 1909



Jalmar Ruokokoski - Mustahattuinen nainen, 1914



Sigrid Schauman - Amos Anderson, 1958



Tyko Sallinen - Dans in het café | Jyttyt, 1918.jpg





Willem Mulder

## Kolumni Jäljitelmä

Kun päivät lyhenevät, siirrytään talviaikaan ja pimeys tulee aikaisemmin, haluan nopeasti ripustaa jouluvalot. Niiden antamalla valolla haluan lykätä talven pimeyttä vielä vähän aikaa. Tunnelmasta tulee myös heti viihtyisämpi. Joulukuu on hyvä kuukausi ympäristömme valaistamiseen.

Meillä on etupihallamme yhteisesti naapurien kanssa kaksi tuuhealatuista puuta, jotka soveltuvat erinomaisesti valofetissiini. Joulukuun alkupuolella sesonkin siis aina naapurinmiehen kanssa tikkailta.

Heitämme puiden ylle kaksi verkkoa valoineen, jotka otetaan pois loppiaisen jälkeen. Sikäli kun ne pysyvät ehjinä; nyt meillä on meneillän kolmas sarja. Led-



zuiniger als ze vollopen met water. Het nadeel is dat ze geen licht meer geven, en dat is toch wel de essentie van lampjes. Nu plakken we kwetsbare connecties af met ducttape, waterdicht en onverwoestbaar, dat scheelt jaren in gebruik.

De kerstboom binnen komt in de week voor kerst. Mijn vrouw wil deze het liefst pas met kerst in huis, maar dit heb ik na *licht* overleg kunnen bekorten naar het

valot vievät nimittäin vielä vähemmän energiaa, kun ne ovat täynnä vettä. Haittapuolena on, että silloin ne eivät enää valaise, mikä nyt kuitenkin on valojen tarkoitus. Nyt teippaamme helposti rikkoutuvat liitännät putkiteipillä, joka on veden- ja säänkestävää, joten valoja voi käyttää vuosia pidempään.

Sisälle tuomme joulukuusen vikkoa ennen joulua. Vaimoni haluaisi sen mieluiten vasta juuri jouluna, mutta *pienen* neuvonpidon jälkeen pystyin siirtämään ajankohdan jouluviikon alkuun. Aikaisemmin ei missään tapauksessa ole mahdollista, vaimoni vakuuttaa.

Ennen ostimme tuolla jouluviikolla joulupuun, joka ei ole mänty kuten laulussa, vaan kuusi. Olen raivannut niitä Suomes-



begin van de kerstweek. Eerder kan écht niet, verzekert mijn vrouw.

In die kerstweek kochten we vroeger een kerstboom, dat is dus geen dennenboom zoals in het lied, maar een spar. Ik heb er veel gerooid in Finland omdat ze daar bijna op onze rug groeien, overal staan ze, het is net onkruid. Ik heb ze dus regelmatig onder handen.

sa paljon, koska ne kasvavat joka puolella ja ovat kuin rikkakasveja. Olen siis käsitellyt niitä todella usein.

Vaikuttaa melkein pyhäinhäväistyksestä, mutta nyt valitsimme jäljitelmän, eli teko kuusen. Sanoissa teko ja kuusi erikseen ei ole mitään vikaa, mutta yhdyssanana se kuulostaa arvelluttavalta. Muovinen teko kuusi, enpä olisi uskonut, että hankimme joskus sellaisen.

Se on parempi ympäristölle eikä meidän tarvitse joka vuosi ostaa uutta puuta, näin puolustelemme asiaa. Tietenkin tekokuuset pitää myös valmistaa, mutta meillä se kestää monta vuotta ja luontoon jää jäljelle puu.

Jäljitelmä siis, mutta on sillä hyvätkin puolensa. Tekokuuset eivät ole enää samanlaisia kuin ennen. Kun olin koonnut puun, meidän piti mennä oikein lähelle, jotta huomaisimme sen olevan jäljitelmä,

Het is bijna vloeken in de kerk, maar we gaan in namaak, het wordt een kunstboom. Die woorden kunnen prima apart, maar aan elkaar gaat het toch jeuken. Een kunstboom van plastic, nooit gedacht dat we dat ooit zouden doen.

Het is beter voor het milieu en we hoeven niet elk jaar een nieuwe boom te kopen, zo houden we ons voor. Natuurlijk, ze moeten ook geproduceerd worden, maar

se näytti vain puulta. Se saattoi tietenk in johtua silmälaseistamme, mutta puu näytti todellakin erittäin hyvältä, aivan oikealta kuuselta.

Sitä piti oikein koskettaa, jotta huomaisi, ettei se ollutkaan oikea. Nämä puut ovat nykyään niin täydellisiä, että vain tuoksu puuttuu. Sen voi tietenk in lisätä, mutta..., ei, suihkepullo on meillä kiellettyä, se olisi liioittelua.

Kun kuusi oli koristeltu kynttilöillä, palloilla, nauhoilla ja tähdellä, oli kahvikupillisen aika. Tyytyväisinä silmäilimme kahvikupin reunan yli taiteellista teko kuustamme.

Naapurin mies tuli sattumalta käymään ja tarkkailimme paljastaisko hänen ilmeensä, että hän oli huomannut kuusen olevan jäljitelmä, mutta hän ei sanonut mitään. Hän kehui juuri maalattua huonettamme ja me nyökkäsimme kiitollisina.



we doen er meerdere jaren mee en in de natuur blijft een boom behouden.

Namaak dus, maar er is ook goed nieuws, de kunstbomen van vroeger zijn niet meer. Nadat ik de boom in elkaar had gezet moesten we heel dichtbij kijken om de kunst te zien, we zagen alleen een boom. Dat zou aan onze bril kunnen liggen maar het zag er gewoon heel erg goed uit, het was net echt.

Je moest echt voelen om het te zien, de kunst bedoel ik. Die dingen zijn tegenwoordig zo perfect dat alleen de geur ontbreekt. Dat kan natuurlijk, maar eh... nee, een spuitbus is bij ons verboden, dat zou echt te veel worden.

Na het aankleden met lampjes, ballen, slingers en de piek zijn we klaar en gaan we aan de koffie. Met een tevreden blik turen we over de rand van het koffiekopje naar onze kunstige kerstboom.

Lähdin hänen mukanaan hakemaan sahaani, jonka hän oli lainannut sahatakseen joulukuusensa, hopeakuusen, sopivan kokoiseksi.

“Eikö olekin hieno”, hän sanoi antaessaan sahani takaisin, “se ei kylläkään ole halpa, mutta näyttää kyllä paremmalta kuin sinun tekokuusesi, vai mitä?”

Tästä lähtien en enää lainaa sahaani.

*Willem Mulder*  
*Käännös: Mia Uusitalo*



De overbuurman komt toevallig langs en we houden zijn gezicht in de gaten of hij het ziet, maar hij geeft geen reactie. Hij geeft een pluim over ons interieur dat net geschilderd is en we knikken dankbaar. Ik loop met hem mee om mijn zaag op te halen die hij had geleend om zijn kerstboom, een blauwspaar, op maat te zagen. ‘Mooi he,’ zegt hij terwijl hij me de zaag teruggeeft, ‘het kost wat, maar het ziet er toch beter uit dan die nepboom bij jou, of niet dan?’

Ik leen vanaf nu geen zagen meer uit.

*Willem Mulder*





# Vertalingen van de Kalevala

Gerard  
Rijerse

De Kalevala hoort bij de canon van de Finse literatuur. Het is een werk dat door Elias Lönnrot (1802-1884) is samengesteld uit een groot aantal verhalen en liederen die hij tijdens zijn reizen in Oost-Karelië gedurende de eerste helft van de 19<sup>e</sup> eeuw had verzameld. De inhoud van de Kalevala, die bestaat uit de avonturen van Väinämöinen, de smid Ilmarinen en Lemminkäinen en natuurlijk Kullervo, Louhi en haar dochter Aino, ligt buiten de focus van dit artikel. Een goede toelichting op de Kalevala is de publicatie *Kalevala, Lönnrot en Finse Volkspoëzie* van Lili Ahonen en Päivi Schot (UvA, 1985). Ook Adriaan van der Hoeven heeft veel over de Kalevala gepubliceerd. Onder andere het artikel *De mislukte receptie van het Finse epos Kalevala in Nederland* in De Gids van 1983.

In het artikel van Adriaan van der Hoeven en op de site van *Kalevala Maailmalla* ('de Kalevala in de wereld') staat een overzicht van alle vertalingen die er in Nederland van de Kalevala zijn verschenen. Veel van de informatie die ik hier geef, ontleen ik aan dat artikel en die site.

Er verschenen Nederlandse vertalingen van de Kalevala in 1905 (Nellie van Kol), 1927 (Maya Tamminen), 1939 (Wies Moens en Jan Eekhout) en in 1942 (Max Stibbe). In de periode 1960-1990 verschenen maar liefst drie vertalingen of bewerkingen. Een bewerking van de Kalevala van L. Daalder in 1962 in Prismaboekje 752, een vertaling/bewerking van J.C. Ebbinge Wubben (1979) en tenslotte een metrische vertaling van Mies le Nobel (1985).

De vertalingen van Nellie van Kol, Wies Moens en Jan Eekhout ken ik alleen uit secundaire bronnen, dat wil zeggen uit het artikel van Adriaan van der Hoeven en de site van *Kalevala Maailmalla*.

De eerste vertaling/bewerking van de Kalevala was dus van **Nellie van Kol** (pseudoniem van Jacoba Maria Petronella Porreij, 1851-1930) en stamt al uit 1905. De titel was: *Kalevala het helden-epos der Finnen. Naar de Zweedsche bewerking van Rafaël Hertzberg en Frithjof en Ingeborg. Een sage uit Noorwegen (voor kinderen van 12 jaar en ouder)*. Een deel van de teksten over Kullervo ontbreekt in de vertaling. Begrijpelijk. Ze zijn nogal wreed en minder geschikt voor kinderen van 12 jaar en ouder. Merkwaardig dat Noorwegen als land van oorsprong van de Kalevala wordt genoemd. (Misschien leuk om te weten: Nellie van Kol was de grootmoeder van Drs. P., Heinz Polzer).

Nellie van Kolin, Wies Moensin ja Jan Eekhoutin käännöksien olemassaolosta olen lukenut ainoastaan Adriaan van der Hoevenin asiaa koskevasta artikkelista sekä Kalevala Maailmalla-sivustolta.

**Nellie van Kol** (oikealta nimeltään Jacoba Maria Petronella Porreij, 1851-1930) teki Kalevalan ensimmäisen käännöksen hollannin kielelle vuonna 1905. Kirjan nimi oli: "*Kalevala het helden-epos der Finnen. Naar de Zweedsche bewerking van Rafaël Hertzberg en Frithjof en Ingeborg. Een sage uit Noorwegen*" ja se oli suunnattu yli 12-vuotiaalle lapsille. Osa Kullervo koskevista teksteistä puuttuu kirjasta kokonaan. Ymmärrettävästi. Tarinathan ovat varsin raakoja eivätkä kovin soveliaita alle 12-vuotiaalle. Merkille pantavaa on myös, että kirjan alkuperäismaana mainitaan Norja.



Kalevala,  
Maija Tamminen,  
1927

**Hilma Maya Tamminen** publiceerde de eerste en tot nog toe enige uitgebreide vertaling van de Kalevala rechtstreeks uit het Fins. Sommige delen zijn in proza, sommige in verzen. Maya Tamminen was getrouwd met de kunsthistoricus G.J. Hoogewerff. Haar vertaling stamt uit 1927. Van Maya Tamminen heb ik geen afbeelding kunnen vinden.

(Ehkä on mielenkiintoista kuulla, että Nellie van Kol oli kirjailija Heinz Polzerin, Drs. P:n, isoäiti).

**Hilma Maija Tamminen** julkaisi ensimmäisen ja toistaiseksi ainoaksi jääneen suoraan suomesta käännetyn hollanninoksen. Jotkut osat ovat proosaa ja toiset runomuodossa. Maija Tamminen oli naimisissa taidehistorioitsija G. J. Hoogewerffin kanssa. Hänen käännöksensä on peräisin vuodelta 1927. Maija Tamminesta en valitettavasti löytänyt yhtään valokuvaa.

Kolmas käännös on flaamilaisen nationalistin ja Suur-Hollannin puolestapuhujan, **Wies Moensin** (1898-1982) käsialaa. Hän ei tehnyt käännöstä suomesta vaan saksan kielestä ja se oli lyhennetty versio alkuperäisestä. Kirjallisuuskriitikko Anton

## Kalevalan käännöksiä

Kalevala kuuluu suomalaisen kirjallisuuden kansalliseen kaanoniin. Elias Lönnrot (1802-1884) kokosi näitä kansanrunoja Itä-Karjalan matkoillaan 1800-luvun alkupuolella. Kirjoituksessani en keskity Kalevalan sisältöön, sen tarinoiniin Väinämöisen retkistä, seppä Ilmarisesta, Lemminkäisestä, Kullervosta, Louhesta tai hänen tyttärestään Ainosta. Jos Kalevalan sisältöön haluaa perehtyä hollannin kielellä, suosittelen Lili Ahosen ja Päivi Schotin julkaisua *Kalevala, Lönnrot en Finse Volkspoëzie* (UvA; 1985). Myös Adriaan van der Hoeven on julkaissut kirjoituksia Kalevalasta, kuten esim. artikkelin *De mislukte receptie van het Finse epos Kalevala in Nederland* De Gids-julkaisussa vuonna 1983.

Adriaan van der Hoevenin artikkelissa ja Kalevala Maailmalla -sivustolla on lista kaikista Kalevalan hollanninkieleisistä käännöksistä. Käytän näitä listoja lähteenä tähän kirjoitukseeni.

Kalevala on käännetty hollanniksi vuosina 1905 (Nellie van Kol), 1927 (Maija Tamminen), 1939 (Wies Moens ja Jan Eekhout) sekä 1942 (Max Stibbe). Vuosien 1960-1990 aikana Kalevalasta tehtiin vielä kolme käännöstä tai muunnelmaa. Ensimmäinen niistä on L. Daalderin muunnelma vuodelta 1962 Prismaboekje 752 -julkaisussa, toinen J. C. Ebbinge Wubbenin käännös/muunnelma vuodelta 1979 ja kolmas Mies le Nobelin runomuotoinen käännös vuodelta 1985.



De derde vertaling is van de Vlaamse nationalist en verdediger van de Groot-Nederlandse (Dietse) gedachte **Wies Moens** (1898-1982). Deze vertaling was niet uit het Fins, maar uit het Duits en veel korter dan het origineel. Schrijver-criticus Anton van Duinkerken reenseerde de vertaling als volgt: "Het is belangrijk de lezer te waarschuwen om de vertaling van Moens niet als echte vertaling te zien. Het is niet meer dan een korte samenvatting van wat willekeurig gekozen delen. Zijn eindoordeel is dan ook dat Moens de vertaling voor zichzelf heeft gemaakt, zonder grondig onderzoek te doen."

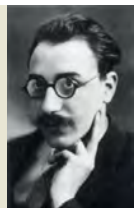
Menno ter Braak (1902-1940) schrijft in januari 1940 over de vertaling van **Jan Eekhout**: "Weliswaar kent ook Eekhout, naar uit zijn inleiding tot deze bewerking blijkt, geen Finsch. Hij is uitgegaan van de Duitse *Kalevala*-vertaling van A. Schiefner, die later herzien werd door Martin Buber



Nellie van Kol



Wies Moens



Jan Eekhout



Henrik Hartwijk

van Duinkerken antoi kirjalle seuraavan arvostelun:  
*"On tarpeen varoittaa lukijaa pitämästä Moensin käännöstä aitona käännöksenä. Se on vain lyhyt tiivistelmä jokseenkin mielivaltaisesti valituista osista [...]". Hänen johtopäätöksensä oli, että Moens oli laatinut käännöksen itseään varten tekemättä kunnollista pohjatyötä.*

Menno ter Braak (1902-1940) kirjoittaa vuonna 1940 **Jan Eekhoutin** käännöksestä seuraavaa:

en van de (mij helaas onbekende) Nederlandsche vertaling van Maya Tamminen. In hoeverre dus Eekhouts *Kalevala* representatief geacht mag worden voor het Finsche origineel, zal alleen een kenner van het Finsch kunnen beoordeelen." Ook deze vertaling is sterk ingekort. Ongeveer de helft van het origineel, schat Adriaan van der Hoeven.

De vertalingen die de Nederlandse priester **Henrik Hartwijk** maakte van de Kalevala zijn nooit gepubliceerd. Adriaan van der Hoeven schrijft dat er Henrik mogelijk drie maal de Kalevala heeft vertaald, maar dat alle manuscripten van de vertalingen verloren zijn gegaan. Er staan delen van zijn vertaling op internet.

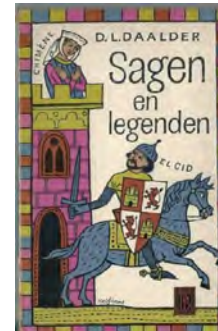
**Max Stibbe** (1898-1973) was een belangrijke figuur in de Nederlandse antroposofische beweging. Hij werd geboren in Nederlands Indië en was een van de stichters

*"Eekhoutkaan ei tosin osaa suomen kieltä, kuten hänen johdannostaan ilmenee. Hänen työnsä perustuu A. Schiefnerin saksalaiseen Kalevala-käännökseen, jota Martin Buber on myöhemmin muokannut, ja (minulle valitettavasti tuntemattomaan) Maija Tammisen hollanninkieliseen käännökseen. Vain suomen kieltä osaava pystyisi arvioimaan, missä määrin Eekhoutin käännös vastaa alkuperäistä."*

Myös tämä käännös on lyhennelmä alkuperäisestä. Adriaan van der Hoevenin mukaan se on pituudeltaan noin puolet alkuperäisestä.



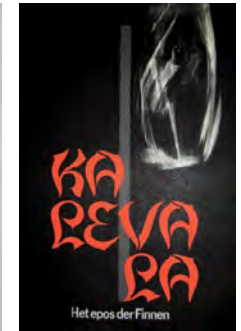
Max Stibbe, 1942



D.L. Daalder, 1962



J.C. Ebbing-Wubben, 1979



Mies le Nobel, 1971/1985

van de Vrije School in Den Haag. Max Stibbe maakte zijn vertaling op basis van een onbekende bron. Zeker geen Finse.

**D.L. Daalder** nam de Kalevala op in een bundel met andere Europese verhalen als El Cid en Floris en de Blancefoer. Wie was hij? Daalder is geboren op het eiland Texel en heeft daar zijn jeugd doorgebracht. Daalder bezocht de kweekschool

Hollantilaisen pastori **Henrik Hartwijkin** Kalevalan käännöksiä ei ole koskaan julkaistu. Menno ter Braak (1902-1940) kirjoittaa Henrikin kääntäneen tekstit mahdollisesti jopa kolmeen kertaan, mutta valitettavasti kaikki käsikirjoitukset ovat hävinneet. Internetissä on kylläkin luetuissa otteita niistä.

**Max Stibbe** (1898-1973) oli tärkeä hahmo Alankomaiden antroposofisessa liikkeessä. Hän syntyi Alankomaiden Intiassa ja oli yksi Haagin antroposofisen koulun perustajista. Max Stibben käännösten alkukielestä ei ole tietoa. Paitsi se, ettei se ainakaan ollut suomi.

**D.L. Daalder** otti Kalevalan kokoelmaansa, joka käsitti eurooppalaisia tarinoita, kuten El Cid ja Floire et BlancheFlorin. Kuka tämä Daalder oli? Daalder syntyi Texelin saarella missä hän myös vietti lapsuuten-

in Haarlem en zijn eerste werkkring als onderwijzer was de Humanitaire school in Laren. Wij zouden deze een voorloper van de Werkgemeenschap van Kees Boeke kunnen noemen. De jonge Daalder werkte jarenlang in Soerabaja en Bandung in Nederlandsch Indië. Terug in Nederland was Daalder actief voor onderwijsvernieuwing. Hij werd directeur van de HBS in Alkmaar.

sa. Hän opiskeli opettajaksi Haarlemissa ja hänen ensimmäinen työpaikkansa oli Larenin Humanitäärisessä koulussa, jota voidaan pitää Kees Boeken Werkplaatsin edeltäjänä. Sen jälkeen Daalder jatkoi työuraansa vuosia Surabayassa ja Bandungissa Alankomaiden Intiassa. Kotimaahansa palattuaan hän oli aktiivinen koulumailman uudistuksessa. Hänestä tuli lopulta Alkmaarin HBS-oppilaitoksen johtaja. Peruskoulun ylemmillä luokilla ja yläasteella hän ei pelkästään pitänyt muinaistarinoita ja legendoja mielenkiintoisena kirjallisuutena vaan myös tärkeänä kulttuuriperintönä. Se, että kreikkalaisten ja muiden jumalastarinoiden anti olisi tarkoitettu vain (sen aikaisille) klassisen lukion oppilaille, oli hänen mielestään tyhmyyttä.

Max Stibben käännöksen lisäksi olivat J. C. Ebbing Wubben sekä Mies le Nobe-

Voor de hoogste klassen basisschool en de eerste van het middelbaar onderwijs achtte hij sagen en legenden niet alleen geschikte en zeer boeiende lectuur, maar ook belangrijk in cultureel opzicht. Dat de rijkdom van de Griekse en andere verhalen uit de mythologie alleen voor de gymnasiasten (toen!) zouden zijn bestemd, vond hij dwaasheid.

Behalve de vertaling van Max Stibbe, komen ook die van J.C. Ebbing Wubben en Mies le Nobel uit de antroposofische hoek. Ze verschenen kort na elkaar in 1979 en 1985 bij de uitgeverijen Christofoor en Vrij Geestesleven, maar zonder dat ze naar elkaar verwijzen.

**J.C. Ebbing Wubben** (1915-2014) was van 1945 tot 1978 directeur van het Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam. Ebbing Wubben ('Coert') heeft een groot aantal, vooral kunsthistorische



Max  
Stibbe



D.L.  
Daalder



J.C. Ebbing  
Wubben

lin käännökset myöskin antroposofiaan suuntautuneita. Ne ilmestyivät vuosina 1979 ja 1985 Christofoor- ja Vrij Geestesleven -kustantamoissa ilman että niillä olisi ollut jotain tekemistä keskenään.

**J. C. Ebbing Wubben** (1915-2014) toimi vuosina 1945-1978 Boymans van Beuningenin museon johtajana. Ebbing Wubben ("Coert") julkaisi suuren määrän taidehistoriaa koskevia julkaisuja. Hän oli Kristityhteisön aktiivinen jäsen. Kristityhteisö on Rudolf Steinerein antroposofisten ajatusten pohjalta syntynyt uskonnol-

publicaties op zijn naam staan. Hij was actief lid van de Christengemeenschap, een klein kerkgenootschap op basis van de gedachten van de grote inspirator van de antroposofie Rudolf Steiner. Behalve de Kalevala vertaalde hij ook *Godenverhalen uit de Edda*.

Ebbing Wubbe wilde de Kalevala met zijn vertaling onder de aandacht van een zo groot mogelijk publiek brengen. Een letterlijke of metrische vertaling zou naar zijn mening minder aanspreken in de jaren '70 en '80. Coert Ebbing Wubben vertaalde de Kalevala in proza naar de Duitse metrische vertaling van Lore en Hans Fromm. Volgens Adriaan van der Hoeven zou Ebbing Wubbe ook een Duitse vertaling voor kinderen van Inge Ott hebben gebruikt.

**Mies le Nobel** heeft wel haar best gedaan op een metrische vertaling. Haar vertaling (al uit 1971, maar gepubliceerd in 1985), waarbij ze ook gebruik gemaakt heeft van

linen uudistusliike. Paitsi Kalevalaa hän käänsi myös Edda-jumalataruja. Ebbing Wubbe pyrki Kalevalan käännöksellään saavuttamaan mahdollisimman paljon huomiota kirjalle. Hänen mielestään runomuotoinen käännös ei menestyisi 1970- ja 1980-luvuilla. Niinpä hän kirjoitti tarinat proosana Lore ja Hans Frommin saksankielisen runomittaisen käännöksen pohjalta. Adriaan van der Hoevenin mukaan Ebbing Wubbe käytti kirjaansa apuna myös Inge Ottin laatimaa lapsille tarkoitettua saksannosta.

die van Fromm, heeft ook een antroposofische achtergrond en wordt gebruikt in de Vrije Scholen. In de toelichting bij deze vertaling schrijft A.R. Koopmans "Deze vertaling is ontstaan in de praktijk en gericht op een praktisch omgaan met de bijna onvoorstelbare beeldrijkdom van de Kalevala. In de praktijk toonde deze vertaling al veelvuldig haar vruchtbaarheid: in de opvoeding van kinderen van heel uiteenlopende levensfasen, in het werken met gehandicapten, in kunstzinnige cursussen met volwassenen (taal- of beeldgericht) en in kunstzinnige therapie." Marcel Fontijn hielp haar met deze vertaling.

Als je de verschillende vertalingen vergelijkt, valt op dat de bedoeling ervan verschilt. Nellie van Kol schrijft voor oudere kinderen, Maija Tamminen wil heel nadrukkelijk de Finse cultuur en de plek die de Kalevala daarin heeft (of zou moeten hebben) onder de aandacht brengen.

**Mies le Nobel** teki parhaansa saadakseen Kalevalan käännetyksi runomuotoon. Hänen käännöksellään (käännös jo vuonna 1971, julkaisu 1985), jonka apuna hän myös käytti Frommin käännöstä, on myös antroposofinen tausta ja sitä käytetään tämän liikkeen kouluissa. Käännöksen johdannossa, jonka on kirjoittanut A. R. Koopmans, sanotaan: "Tämä käännös on syntynyt käytännöstä ja sen perustana on Kalevalan uskomattoman rikkaan kuvakielten käytännöllinen käsittely. Tämä käännös on jo kantanut hedelmää käytännön työssä: eri-ikäisten lasten kasvatuksessa, vammaistyössä, aikuisten kieli- ja kuvakeskeisillä taidekursseilla sekä taideterapiassa." Marcel Fontijn oli apuna sen teossa.

Eri käännöksiä vertaillaessa kiinnittyy huomio siihen, miten eriäviä niiden tavoitteet ovat. Nellie van Kol kirjoittaa nuorisolle, Maija Tamminen korostaa suomalaista

**Daalder** is een verteller. Een echte onderwijzer. Hij wil heel duidelijk het verhaal over Väinämönen en de andere bewoners van Kaleva en Pohjola bij een groot publiek onder de aandacht brengen. De Kalevala is dan ook maar één van de verhalen die in de bundel *Sagen en Legendes* is opgenomen, naast bijvoorbeeld *Floris en de Blancefloer* en *De ballade van de Vliegende Hollander*. De bronnen van Daalder voor de Kalevala zijn onder meer de vertalingen van Tamminen en Eekhout. Daarnaast gebruikt hij ook Duitse en Engelse vertalingen. Max Stibbe, Coert Ebbing Wubbe en Mies le Nobel werden geïnspireerd door de geschriften van Rudolf Steiner.

Om een indruk te geven van de aard van de vertalingen geef ik hieronder de vertaling van de van de laatste woorden van het verhalende gedeelte van de Kalevala.

kulttuurija ja Kalevalan asemaa (tai asemaa, joka sillä kuuluisi olla). Daalder on kertoja. Todellinen opettaja. Hän haluaa selvästi tuoda tarinaa Väinämöisestä ja muista Kalevan ja Pohjolan asukkaista suuren yleisön tietoisuuteen. Kalevala on yksi tarinoista, joka hän otti mukaan kokoomaansa esimerkiksi Floire et Blancheflorin ja Lentävästä Hollantilaisesta kertovan balladin rinnalle. Daalderin Kalevalan lähteinä olivat mm. Tammisen ja Eekhoutin käännökset. Sen lisäksi hän käytti myös saksan- ja englanninkielisiä käännöksiä. Max Stibbe, Coert Ebbing Wubbe sekä Mies le Nobel inspiroituivat Rudolf Steinerein kirjoituksista.

Jotta saataisiin kuvaa tekstien erilaisuudesta, ohessa eri käännöksiä samasta alkuperäistekstistä.



## Laatste woorden van de Kalevala (Rune 50)

Siitä vanha Väinämöinen laskea karehtelevi  
Venehellä vakisella, kuutilla kuparisella,  
Yläsihin maaemihin, alaisihin taivosihin,  
Sinne puuttui pusinensa, venehinensä väsähtyi.  
Jätti kantelon jälille, soiton Suomelle soeraan,  
Kansalle ilon ikuisen, laulut suuret lapsillensa.

*Daarop de oude Väinämöinen over het open water heentoog,  
In zijn messing-boot gezeten, in het ranke koper-vaartuig  
Stevende naar hooger ruimten, heen naar lager hemelstreken.  
Daar verbleef hij met zijn vaartuig, moede zocht hij daar een haven.  
Doch het snaartuig liet hij achter, liet het schone spel aan Suomi,  
Voor zijn volk duurzame vreugde, voor zijn kind'ren groote zangen.*

Maija Tamminen, 1927

*Weinamuinen voer luidbruisend met zijn koperen boot weg van het  
land en voer zo ver dat hij de plaats bereikte, waar de aarde en de  
hemel elkaar ontmoeten. Daar aan de horizon bleef hij staan met zijn  
boot en daar wacht hij tot het ogenblik komt dat hij verjongd weer zal  
keren. Zijn harp echter en zijn lied had hij achtergelaten tot eeuwige  
vreugde van de kinderen van Kalewala.*

Max Stibbe, 1942

*Toen voer de oude Väinämöinen over 't bruisend wilde water  
in zijn slanke sloep van messing, in zijn ranke boot van koper  
naar de hoogste wereldruimten, naar de laagste hemelstreken.  
Daarheen voer hij met zijn vaartuig, met zijn sloopje werd hij moede.  
Doch de dichtlied liet hij achter, 't schone spel liet hij aan Suomi,  
aan zijn volk de' eeuw'ge vreugde, de eed'le zangen aan zijn kind'ren.*

Henrik Hartwijk (19?)

Akseli Gallen-Kallela,  
Zonsondergang | Auringonlasku >>

Met vaste hand stuurde hij de boot naar de  
nevelige verten boven de traag deinende  
zee. Maar de kantele liet hij achter om  
dichters te nopen tot het scheppen van  
liederen.

D.L. Daalder (1962)

*... voer hij volmaakt gelaten weg. In zijn kleine boot  
van koper voer hij steeds verder en verder de zee op  
tot daar, waar hemel en aarde elkaar ontmoeten.  
Daar verwijlt hij, tot zijn nieuwe uur gekomen  
zal zijn. De heerlijke kantele echter heeft hij  
achtergelaten voor het Finse volk en met haar  
grootse liederen tot blijvende vreugde voor de  
bewoners van Kalevala.*

J.C. Ebbinge- Wubben (1979)

*Voer de oude Väinämöinen onder luid geruis der zeilen  
In zijn boot getooid met koper, 't schip met koper rijk beslagen  
Tot de plaats waar de aarde en de hemel samenkomen.  
Vast liet hij het schip daar lopen, stille bleef het vaartuig staan daar;  
Liet het snarenspeel achter, schonk zijn harpe aan Suomi,  
Schonk zijn volk zo eeuwige vreugde,  
Schonk zijn machtig lied zijn kinderen*

Mies le Nobel (1985)





# Levensliederen uit Karelië

Vrouwenleven in de Finse volkspoëzie



Als bijproduct van de Kalevala stelde Lönnrot ook de bundel *Kantelatar* samen, waarvan een selectie verscheen in 1990

Kalevalan lisäksi Lönnrot keräsi aineiston Kantelettareen. Osa siitä julkaistiin Hollannissa vuonna 1990 nimellä *Levensliederen uit Karelië, Vrouwenleven in de Finse Volkspoëzie*. Julkaisun oli kääntänyt Marcel Fontijn Päivi Schot-Saikun avustamana.

Nämä kansanrunot ovat samaa alkuperää kuin Kalevala. Myös tämä teos julkaistiin Driebergenissä aikaisemmin toimineen antroposofisen Zevenster-kustantamon toimesta. Marcel Fontijn käänsi runot saksasta ja suomesta.

Marcel Fontijnistä tiedän vain sen, että hän käänsi saksan ja suomen kielestä. Päivi Schotiin palaan artikkelissani joka koskee käännöksiä vuodesta 1993 lähtien nykypäivään saakka.

Gerard Rijerse, Elokuu 2018  
Käännös: Minna Rätty

onder de naam *Levensliederen uit Karelië, Vrouwenleven in de Finse Volkspoëzie*, vertaald door Marcel Fontijn en ingeleid door Päivi Schot-Saikku.

Deze levensliederen stammen uit dezelfde traditie als de Kalevala. Ook dit werk verscheen bij een inmiddels niet meer bestaande antroposofische uitgeverij *Zevenster* in Driebergen.

Marcel Fontijn vertaalde uit het Duits en Fins. Over hem heb ik alleen gevonden dat hij uit het Duits en het Fins vertaalde. Op Päivi Schot kom ik terug in het artikel over de vertalingen uit de periode 1993-heden.

Gerard Rijerse, augustus 2018

Sigfrid August Keinänen, Väinämöinen en Aino | Väinämöinen jaa Aino, 1896 >>





# Finse outsider-kunst in de Hermitage Amsterdam

Anja de Bruin - Kokora - Zaterdag 20 oktober 2018 om 13.30 uur kregen wij met de eerste groep de rondleiding in de Hermitage. We bezochten de tentoonstelling 'ITE-Art' ('itse tehty elämä', ofwel 'zelf gemaakt leven') over Finse outsiderkunst: werk van kunstenaars die regels van de conventionele kunstwereld afwijzen en geobsedeerd zijn door hun eigen vormtaal en thematiek.

Met de gids Heleen Brijder uit het Haarlemse Dolhuis stonden wij tientallen bijzondere kunstwerken uit Finland te bewonderen. Deze unieke tentoonstelling toont de privécollectie van Max Ammann uit Zwitserland. En zoals outsiderkunst omschreven wordt, had ieder

kunstwerk inderdaad zijn eigen fantasie en unieke bijzonderheid. Prachtig. Een van de redenen voor mij om deze tentoonstelling te bezoeken was het werk van Kaarina Staudinger-Loppukaarre. Ik kende namelijk de familie van deze kunstenaressen, omdat zij net als ik in Kiuruvesi gewoond heeft, de plaats waar ik geboren ben. Kaarina heeft daar van 1945 tot 1974 gewoond. Later is zij in Savonlinna gaan wonen. Een van mijn meest bijzondere herinneringen aan Kaarina is een verhaal dat ik van haar dochter te horen heb kregen. Zij vertelde mij dat haar moeder een speciale kat had, die haar hielp bij het schilderen. Zodra de kat vond dat het tijd was voor Kaarina

## 34 Suomalaista outsider-taidetta Amsterdamin Hermitagessa

Lauantaina 20. lokakuuta 2018 klo 13.30 olimme ensimmäisen ryhmän mukana Hermitagen opastetulla kierroksella. Kyseessä oli suomalainen outsider-taidenäyttely. Outsider-taide tunnetaan Suomessa myös nimellä ITE-taide (*itse tehty elämä*). Kyseessä on taidesuuntaus, jossa taiteilijat eivät ole tavanomaisen taidemaailman mittapuiden mukaisia ja jossa he keskittyvät vain omaan henkilökohtaiseen muotokieleensä ja tematiikkaansa.

Saimme tutustua oppaamme, Haarlemmin Dolhuis-museon Heleen Brijderin johdolla näihin moniin hienoihin suomalaisiin taideteoksiin. Tässä ainutlaa-

tuisessa näyttelyssä on esillä sveitsiläisen Max Ammanin yksityiskokoelma. Kuten on tyypillistä outsider-taiteelle, olivat nämäkin kaikki taideteokset saaneet alkunsa taiteilijoiden omista fantasioista ja uniikista erikoisuudesta. Todel-la hienoa.

Itse halusin käydä tässä näyttelyssä lähinnä Kaarina Staudinger-Loppukaarten taiteen vuoksi. Tunnen nimittäin hänen perheensä, koska hän asui aikaisemmin synnyinpaikkakunnallani Kiuruvedellä. Kaarina asui siellä vuosina 1945-1974. Myöhemmin hän muutti Savonlinnaan. Eräs erikoisimmista muistoistani Kaarinas-







om aan het werk te gaan, sprong hij op, pakte een penseel en bracht deze naar de tafel.

Wat ook opvallend was aan Kaarina is dat ze tijdens het schilderen vaak in een soort trance verkeerde. Dit lijkt je terug te zien in haar schilderwerk. Het zit vol met interessante, eigenaardige wezens.

Toen Kaarina 101 jaar werd, ontving ik een foto van haar. En omdat ik als hobby graag portretten schilder, wilde ik haar graag schilderen. In 2017 heb ik haar geschilderd met olieverf op doek. Kaarina is 102 geworden.

Ik heb genoten van dit evenement van de VNF.

*Anja de Bruin - Kokora*



ta on kertomus, joka kuulin hänen tyttäreltään. Hän kertoi kuinka hänen äidillään oli erikoinen kissa, joka auttoi häntä maalauksissa. Kun kissa oli sitä mieltä, että oli aika maalata, se hyppäsi pöydälle ja haki Kaarinalle pensselin. Erikoista Kaarinassa oli myös se, että hän maalasi aivan kuin olisi ollut eräänlaisessa transsissa. Se huokuu myös hänen maalauksistaan. Ne ovat täynnä mielenkiintoisia, omintakeisiä hahmoja.



Kun Kaarina täytti 101 vuotta, sain hänestä valokuvan. Koska harrastan muotokuvien maalaamista, halusin mielelläni maalata hänen muotokuvansa. Vuonna 2017 maalasin hänet öljyväreillä. Kaarina eli 102-vuotiaaksi.

Nautin kovasti tästä Alankomaat-Suomiyhdistyksen tapahtumasta.

*Anja de Bruin-Kokora  
Käännös: Minna Rätty*





# De Scandinavische Vereniging Fryslân werd 70 jaar

Op 1 oktober 1948 werd de *Scandinavische Contactclub Leeuwarden* opgericht door een kleine groep mensen met een, vooral culturele, binding met de Scandinavische landen. Voor het gemak werd Finland ook meegenomen. De groep groeide snel ook met leden van buiten Leeuwarden en de naam werd veranderd in de huidige *Scandinavische Vereniging Fryslân*. De vereniging heeft ca 140 leden. Bij de activiteiten is de opkomst opvallend hoog, vaak meer dan 40 personen.

**Rune & Margot Frants** De belangrijkste activiteiten van de vereniging zijn het vieren van Scandinavische tradities, zoals Lucia en het organiseren van lezingen. Zo geeft Dirk Meijer op 13 maart een lezing over de componisten Sibelius, Nielsen en Marttinen.



De feestavond werd bijgewoond door ca. 50 leden. Gasten, waaronder wij, vertegenwoordigden de Zweeds-Nederlandse Vereniging, de Scandinavische Vereniging in Twente en de VNF. Namens de VNF heb ik een exemplaar van ons 90-jarige jubileumboek overhandigd. Het feest werd gevierd in restaurant/hotel Stenden. Het is onderdeel van een hotelhogeschool en wordt volledig gerund door de studenten uit verschillende jaargangen. Het menu bestond uit 5 gangen, inderdaad kleine, maar lekkere, hapjes met amuses tussendoor. Eigenlijk was het

een 'walking dinner', maar aan tafel geserveerd.

De voorzitter van de vereniging, Aalt Landman, heeft een sterke affiniteit met Finland. Zo bezoekt hij met zijn vrouw elk jaar Finland met hun caravan en doen ca. 150 campings aan door het hele land. Hij verzamelt systematisch informatie die hij samenstelt tot een jaarboek en een website. Voor een komend nummer van *Aviisi* zal hij een verhaal schrijven.

*Rune en Margot Frants*

38

# Fryslânin skandinaavinen yhdistys täytti 70 vuotta

Lokakuun 1. päivänä 1948 perustettiin yhdistys nimeltä "Scandinavische Contactclub Leeuwarden". Sen perustajina oli ryhmä henkilöitä, joilla oli yhteyksiä Skandinavian maihin lähinnä kulttuurin merkeissä. Suomi otettiin myös mukaan yhdistykseen. Jäsenmäärä kasvoi nopeasti myös Leeuwardenin ulkopuolella ja yhdistyksen nimeksi vaihdettiin "Scandinavische Vereniging Fryslân". Yhdistykseen kuuluu n. 140 jäsentä ja sen tapaamisissa on yleensä läsnä yli 40 henkilöä.

Yhdistyksen tärkeimpiin tapahtumiin kuuluu olennaisena osana perinteisten pohjoismaisten juhlien, kuten Lucian päivän, viettäminen sekä luentojen järjestäminen. Esimerkiksi ensi maaliskuun 13.

päivänä Dirk Meijer pitää esitelmän, joka käsittelee kolmea pohjoismaista säveltäjää: Sibeliusia, Nielsenia ja Marttista.

Yhdistyksen iltajuhlaan saapui noin 50 jäsentä. Vieraat, me heidän joukossaan, edustivat Ruotsalais-alkomaalaista yhdistystä, Twenten skandinaavista yhdistystä ja omaa Alankomaat-Suomiyhdistystämme. Ojensin päiväsankarille yhdistyksemme nimissä 90-vuotisjuhla-kirjamme. Juhla pidettiin Stenden-hotellin ravintolassa. Se on osa paikallista hotellialan korkeakoulua ja toimii kokonaan opiskelijavoimin. Illallinen koostui viidestä pienestä, mutta herkullisesta ruokal-

39



jista, joiden lomassa tarjottiin pienempiä makupaloja. Se oli eräänlainen "walking dinner", paitsi että se tarjottiin pöytiin.

Yhdistyksen puheenjohtajalla Aalt Landmannilla on vankat suhteet Suomeen. Aaltilla ja hänen vaimollaan on tapana matkustaa vuosittain Suomeen matkaluperävaunun kanssa ja kiertää noin 150 leirintäaluetta ympäri maata. Hän kerää systemaattisesti tietoa, jonka hän kokoaa vuosikirjaksi ja verkkosivustoksi. Hän on luvannut myös kirjoittaa seuraavaan *Aviisiin*.

*Rune ja Margot Frants*  
Käännös: Minna Rätty



# Lestadiolaiset

Arnold  
Pieterse

De lestadiolaiset of laestadische lutheranen vormen een religieuze beweging die in de negentiende eeuw is gesticht door een dominee in Zweden, Lars Levi Laestadius (1800-1861). In Finland had ik hier wel iets over gehoord, maar wist er tot voor kort weinig van. Wat ik terloops had opgevangen, was, dat de leden van deze groepering hoofdzakelijk in de buurt van Oulu wonen, dat zij niet aan geboortebeperring doen en dus vaak veel kinderen hebben, geen alcohol drinken, geen televisietoestel in huis willen, nooit een bioscoop of schouwburg bezoeken en niet dansen. Tijdens een congres in Oulu, waar ik lang geleden aan deel nam, omdat het werd georganiseerd door het SYKE (the Finnish Environment Institute), waar ik mee heb samengewerkt, had ik hier iets van mee-



Lars Levi Laestadius.

gekregen. Er waren meisjesstudenten bij die stage liepen bij een collega op het SYKE, die op een feestavond tijdens het symposium plotsklaps vertrokken toen er een band ging spelen en sommige enthousiastelingen zich op de dansvloer waagden.

Maar verder had ik eigenlijk nooit over de lestadiolaiset nagedacht, tot ik van de zomer van mijn burens in Finland hoorde dat zij lid zijn van deze beweging. Nu wonen deze burens, een jong echtpaar, Rami en Mirjami Rajala, met vier kleine kinderen, al een aantal jaren in een huis dat zij nieuw hebben laten bouwen op een stuk terrein dat achter onze tuin ligt in Kirkkonummi. Maar wij hadden nooit over dit onderwerp gesproken, al hadden zij me weleens verteld geen televisie in huis te hebben omdat zij dat niet goed vonden voor de opvoeding van hun kinderen. Alles bij elkaar werd ik nu toch wel nieuwsgierig om wat meer over de lestadiolaiset

te weten te komen. Ik vroeg mijn buurman of ik hem en zijn vrouw een keer zou kunnen interviewen. Maar Rami kwam met een beter idee. Hij nodigde mij uit om een keer met hem mee te gaan naar hun kerk, die zij Rauhanyhdistys ('Organisatie van vrede') noemen, in Espoo (in Kauklah-ti), om daar een dienst bij te wonen. Dit heb ik afgelopen september op een zondag gedaan, nadat ik mij er ook wat over had ingelezen. Het was voor mij een interessante ervaring.

In Aviisi is nooit over de lestadiolaiset geschreven en omdat het in Finland toch een organisatie is met ongeveer 90.000 leden, dacht ik dat het de moeite waard zou zijn om hier wat dieper op in te gaan.

## Achtergrond

Lars Levi Laestadius, de grondlegger van het laestadionisme, was afkomstig uit een Lapse familie. Zijn vader verdiende de kost met jagen, vissen en het branden van

# Lestadiolaiset

Lestadiolaisuus on luterilainen herätysliike, jonka perusti 1800-luvulla ruotsalainen pappi Lars Levi Laestadius (1800-1861). Olin kyllä Suomessa kuullut lestadiolaisista, mutten tiennyt heistä paljoakaan. Minulla oli kuva, että lestadiolaiset asuvat pääasiassa Oulun seuduilla, että he eivät harjoita syntyvyydensäännöstelyä ja ovat siten usein suuriperheisiä, he eivät juo alkoholia, eivät halua kotiinsa televisiota, eivät käy elokuvissa eivätkä teatterissa eivätkä tanssi. Vuosia sitten osallistuin Oulussa entisen yhteistyökumppanini SYKE:n, Suomen ympäristökeskuksen, järjestämään kongressiin, ja sain sivumennen kosketuksen lestadiolaisiin. SYKEssä työskentelevällä kollegallani oli harjoittelijoina opiskelijatyttöjä, jotka sympo-

siumin iltajuhlissa hävisivät paikalta heti, kun bändi alkoi soittaa ja innokkaimmat juhlijat uskaltautuivat tanssilattialle.

Muuten en ollut kummemmin ajatellut lestadiolaisia, kunnes viime kesänä kuulin Suomen naapureiltamme, että he kuuluvat tähän liikkeeseen. Nämä naapurit, Rami ja Mirjami Rajala, nuori aviopari, jolla on neljä lasta, ovat asuneet jo muutaman vuoden Kirkkonummella talossa, jonka he rakensivat pihamme takana olevalle tontille. Emme olleet koskaan keskustelleet heidän kanssaan näistä asioista, vaikka he olivat maininneet, etteivät halunneet kotiinsa televisiota, koska se ei olisi lasten kasvatuksen kannalta hyväksi. Nyt mielenkiintoni kuitenkin heräsi ja halusin saada enemmän tietoa lestadiolaisista.

Kysyin naapureiltani, saisinko haastatella heitä. Ramilla oli kuitenkin parempi idea. Hän kutsui minut mukanaan lestadiolaisien rauhanyhdistykseksi kutsuttuun kirkkoon Espoon Kauklahteen. Syyskuisena sunnuntaina lähdinkin hänen kanssaan seuroihin hankittuani ensin vähän taustatietoa. Käynnistä tuli mielenkiintoinen kokemus.

Aviisissa ei ole koskaan kirjoitettu lestadiolaisista, ja koska järjestöllä on Suomessa noin 90 000 jäsentä, ajattelin että aiheesta kannattaisi kertoa tarkemmin.

## Taustaa

Lars Levi Laestadius, lestadiolaisuuden perustaja, oli syntynyt saamelaisperheestä. Hänen isänsä ansaitsi elantonsa

De plant *Pedicularis lapponica*, getekend door Lars Levi Laestadius. | Lars Levi Laestadiusen piirros *Pedicularis lapponica* kasvista.







De plant *Ranunculus glacialis*, getekend door Lars Levi Laestadius. | Lars Levi Laestadiusen piirros *Ranunculus glacialis* kasvista.

teer. Doordat een halfbroer die dominee was, hem financieel ondersteunde, was het voor Lars Levi in 1820 mogelijk om theologie te gaan studeren aan de Universiteit van Uppsala. Tijdens zijn studie kon hij, vanwege zijn kennis van planten, ook assistent worden bij de botanische afdeling van de universiteit. Hij bleef vervol-

metsästyksellä, kalastuksella ja tervanpoltolla. Vuonna 1820 Lars Levi pääsi aloittamaan teologian opinnot Uppsalan yliopistossa, koska pappina toimiva velipuoli tuki häntä taloudellisesti. Opiskeluaikanaan Lars Levi, joka oli innokas luontoharrastaja, työskenteli myös assistenttina yliopiston kasvitieteen osastolla. Hänen kasvitieteen harrastuksena jatkui koko elämän ajan ja hän kirjoitti alalta tieteellisiä artikkeleita. Hänen mukaansa on nimetty kolme kasvia: saralaji *Carex laestadii*, tunturiunikko *Papaver laestadianum* ja pajulaji *Salix laestadiana*. Laestadius laati myös tarkkoja piirustuksia kasveista, kuten lapinkuusiosista (*Pedicularis lapponica*), puoliloiskasvista, joka kiinnittyy muun muassa vaivaiskoivun juuriin.

Vuonna 1825 Laestadius vihittiin Ruotsin luterilaisen kirkon papiksi. Nuori pappi määrättiin ensin Piteån kylään lähelle

gens zijn hele leven lang geïnteresseerd in de plantkunde en schreef een aantal wetenschappelijke artikelen. Drie planten zijn naar hem genoemd: *Carex laestadii*, *Papaver laestadianum* en *Salix laestadiana*. Hij heeft ook heel nauwkeurige tekeningen gemaakt van planten, zoals van de soort *Pedicularis lapponica*, een parasitaire plant die zich vasthecht op de wortels van onder andere dwergberken.

In 1825 werd Laestadius tot dominee benoemd in de Zweedse lutherse kerk. Zijn eerste standplaats was het dorp Piteå, dat vlakbij de Botnische Golf ligt, ongeveer 30 km ten zuiden van Luleå, en daarna in het dorp Karesuando (Karesuanto in het Fins), op de grens van Zweden en Finland. In 1849 werd hij dominee in het dorp Pajala, dat ook dichtbij de Zweeds-Finse grens ligt, ongeveer 100 km ten zuiden van Karesuando.

Laestadius was getrouwd met een Lapse vrouw, bij wie hij dertien kinderen

Pohjanlahtea, noin 30 kilometriä Luleåsta etelään, ja seuraava työpaikka oli Kaarevannossa Ruotsin ja Suomen rajalla. Vuonna 1849 hänet nimitettiin kirkkoherraksi Pajalan kylään, joka on myös rajan lähellä, noin 100 kilometriä Kaarevannosta etelään.

Laestadiusen vaimo oli saamelainen, ja yhdessä he saivat kolmetoista lasta, joista kaksitoista selvisi aikuisiksi.

Vuonna 1831 Laestadius sairastui niin vakavasti, että hänen pelättiin menehtyvän. Hän kuitenkin parani. Vuonna 1838 hänen poikansa kuoli, ja kolme vuotta myöhemmin hän sai itse vakavan keuhkotaudin. Nämä tapaukset vaikuttivat häneen voimakkaasti, ja hän vakuuttui siitä, että hänen piti sovittaa nuoruutensa syntiä. Vuonna 1844 tutustuttuaan nuoreen saamelaiseen, syvästi uskonnolliseen Milla Clementsdotteriin Laestadius ryhtyi saarnaamaan uudella tavalla ja raivasi



De kerk in Jukkasjärvi in Noord-Zweden. In deze kerk heeft de Zweedse kunstenaar Bror Hjorth een aantal afbeeldingen geschilderd die betrekking hebben op de ontmoeting tussen Lars Levi Laestadius en de jonge Lapse vrouw Milla Clementsdotter, die hem heeft geïnspireerd tot het stichten van een nieuwe religieuze beweging binnen de Lutherse kerk, het Laestadianisme. | Jukkasjärven kirkko Pohjois-Ruotsissa. Ruotsalainen taiteilija Bror Hjorth maalasi kirkkoon kuvia Lars Levi Laestadiusen ja nuoren saamelaisnaisen Milla Clementsdotterin tapaamisesta. Tapaamisella oli suuri merkitys Laestadiuselle, joka perusti sen jälkeen luterilaisen kirkon puitteisiin uuden liikkeen, lestadialaisuuden.

uuden polun luterilaiseen kirkkoon. Hän kannatti ankaria elämänohjeita, joissa korostettiin oletettujen syntien keskinäistä tunnustamista ja anteeksiantoa. Hän pyrki myös määrätietoisesti vastustamaan

laajalle levinnyttä alkoholin väärinkäyttöä – hänen oma isänsäkin oli ollut alkoholisti. Laestadius ei myöskään tahtonut sietää sitä, että hänen sunnuntaisten saarnojensa aikana huomattava osa lähinnä saamelai-



kreeg, waarvan er twaalf volwassen zijn geworden.

In 1831 werd Laestadius ernstig ziek en er werd gevreesd voor zijn leven. Maar hij herstelde. In 1838 overleed een zoon van hem en drie jaar later kreeg hij een ernstige longziekte. Al deze gebeurtenissen grepen hem erg aan en hij raakte er van overtuigd dat hij moest boeten voor zonden uit zijn jeugd. Uiteindelijk heeft in 1844 een ontmoeting met een jonge Lapse vrouw, Milla Clementsdotter, die religieus bevlogen was, Laestadius aangezet om zijn preken drastisch te veranderen en een nieuwe weg in te slaan binnen de lutherse kerk. Hierbij stond hij strenge leefregels voor die veel nadruk legden op het wederzijds belijden en vergeven van veronderstelde zonden. Bestrijding van het wijdverbreide alcoholmisbruik, waar hij zich al heel lang voor had ingezet, ook omdat zijn vader alcoholist was, werd daarbij een van zijn belangrijkste drijfve-

ren. Bovendien was het een doorn in zijn oog dat tijdens zijn preken op zondagochtend, veel van de kerkgangers, meestal Lappen, aangeschoten of echt dronken waren.

In een kerk in Noord-Zweden, in het dorp Jukkasjärvi, zijn boven het altaar een aantal afbeeldingen geschilderd door de Zweedse kunstenaar Bror Hjorth, die betrekking hebben op de ontmoeting tussen Lars Levi Laestadius en Milla Clementsdotter, die de Maria van Lapland werd genoemd.

De nieuwe religieuze beweging die Laestadius heeft gesticht, wordt algemeen opgevat als een conservatieve opwekkingsbeweging binnen de lutherse kerk. Het is beïnvloed door het Piëtisme en het Moravianisme, twee stromingen die kritiek uitoefenden op het functioneren van de kerk en die heropleving van een praktisch en vroom christendom hebben gepredikt.



Laestadius preekt tot de Sami (schilderij uit 1840 van de Franse schilder François-Auguste Biard, Nordnorsk Kunstmuseum, Tromsø).



Afbeelding geschilderd door de Zweedse kunstenaar Bror Hjorth op het altaar in de kerk in Jukkasjärvi in Noord-Zweden: Lars Levi Laestadius in gesprek met Milla Clementsdotter, een jonge Lapse vrouw die religieus bevlogen was en die ook wel de Maria van Lapland werd genoemd. Zij heeft veel invloed gehad op Laestadius. | Ruotsalaisen taiteilijan Bror Hjorthin maalaama alttaritaulu Jukkasjärven kirkossa Pohjois-Ruotsissa: Lars Levi Laestadius keskustelelee Milla Clementsdotterin, hartaan nuoren saamelaisnaisen kanssa, jota kutsuttiin myös Lapin Mariaksi. Hän vaikutti huomattavasti Laestadiusen ajatteluun.

sista koostuvasta kuulijakunnasta oli hiprakassa tai suorastaan juovuksissa.

Pohjois-Ruotsissa Jukkasjärven kirkossa on ruotsalaisen taiteilijan Bror Hjorthin maalaama alttaritaulu, jonka sivupaneeli kuvaa Lars Levi Laestadiusen ja Lapin Mariaksi kutsutun Milla Clementsdotterin kohtaamista.

Laestadiusen perustamaa uutta uskonnollista liikettä pidetään yleisesti luterilaisen kirkon sisäisenä konservatiivisena herätysliikkeenä. Se on saanut vaikutteita pietismistä ja moravialaisuudesta, kahdesta liikkeestä, jotka kritisoivat kirkon toimintaa ja pyrkivät hurskaan käytännön kristillisyyden elvyttämiseen.

Lestadiolaisuus levisi 1800-luvulla Ruotsin ja Suomen lisäksi myös Norjaan, Viroon ja Venäjälle. Lisäksi suomalaiset siirtolaiset veivät sen mukanaan Yhdysvaltoihin, erityisesti Michiganiin ja Minnesotaan. Tässä yhteydessä tärkeä osa oli

suomalaisiirtolaisilla, jotka työskentelivät Michiganissa Keweenaw'n niemimaan kuparikaivoksissa (Lake Superiorin rannalla). Monet heistä olivat aikaisemmin työskennelleet Norjan kuparikaivoksissa.

Suomessa lestadiolaisuus on pysynyt luterilaisen valtiokirkon sisäisenä liikkeenä, ja lähes kaikki sen jäsenet kuuluvat myös luterilaiseen kirkkoon. Yhdysvalloissa, joissa ei ole luterilaista valtiokirkkoa, tilanne on toinen ja siellä lestadiolaiset muodostavat erillisiä kirkkokuntia.

Lestadiolaisuus jakaantui 1900-luvun alussa kolmeen suuntaukseen: vanhoillislestadiolaisuuteen, esikoislestadiolaisuuteen ja rauhansanalaisuuteen. Myöhemmin ryhmiä syntyi enemmänkin. Suurin ryhmä ovat vanhoillislestadiolaiset. Heitä

oli vuonna 2012 maailmanlaajuisesti noin 115 000, suurin osa Suomessa.

Vanhoillislestadiolaiset kokoontuvat joka kesä suviseuroihin, joihin saapuu kymmeniätuhansia osanottajia Suomesta, Venäjältä, Virossa, Ruotsista, Norjasta, Yhdysvalloista ja monista muista maista. Suviseurat kestävät neljä päivää, yleensä perjantaista maanantaihin, ja ohjelmassa on saarnoja ja hengellisten laulujen yhteislaulua. Lauantai-iltana kävijämäärä saavuttaa huippunsa. Viime vuosina paikalla oli silloin noin 80 000 henkeä. Suviseurat pidetään joka vuosi eri paikassa. Ensimmäisellä kerralla vuonna 1906 ne järjestettiin Oulussa, ja tänä vuonna suviseurat olivat Äänekoskella.





Zomerfestival van de conservatieve lestadiolaiset in Perho in 2005. | Vanhoillislestadiolaisten suvisseurat Perhossa vuonna 2005.

Het laestadionisme is in de negentiende eeuw, behalve in Zweden en Finland, ook verspreid naar Noorwegen, Estland en Rusland. Bovendien is het door Finse emigranten overgebracht naar de Verenigde Staten, in het bijzonder naar de staten Michigan en Minnesota. Een be-

### Kauklahden seurat

Sunnuntaina 16. syyskuuta naapurini Rami otti minut autolla mukaansa Kauklahdessa vanhoillislestadiolaisten kirkkorakennuksessa pidettäviin seuroihin. Paikalla oli huomattavan paljon väkeä, 600-700 henkeä. Seurat toimitti luterilaisen kirkon pappi Heikki Marjanen. Emme menneet istumaan suureen kirkkosaliin vaan sen viereiseen kahvioon, jossa tilaisuutta saattoi myös seurata. Syynä oli, että Rami oli pyytänyt amerikkalaista Andrew Roikoa tulkkaamaan saarnan minulle simultaanisesti englanniksi. Kahvion ja suuren salin välissä oli lasiseinä, jonka läpi pääsin myös tarkkailemaan kuulijakuntaa. Paikalla oli hyvin paljon lapsia.

Huomiotani kiinnitti erityisesti rento tunnelma. Lapset liikkuiivat tilaisuuden aikana ympäri salia tai istuivat penkeillä sen reunoilla. He olivat kuitenkin hyvin rauhallisia eikä yksikään huutanut eikä

langrijke rol is hierbij gespeeld door Finse emigranten die in de kopermijnen hebben gewerkt in Michigan op het schiereiland Keweenaw (in Lake Superior). Veel van hen hadden daarvoor in kopermijnen in Noorwegen gewerkt.

In Finland is het laestadionisme een beweging gebleven binnen de lutherse staatskerk en bijna alle leden zijn ook lid van de lutherse kerk. Hiertegenover staat dat in de Verenigde Staten, waar geen lutherse staatskerk is, dit niet het geval is en daar vormen de lestadiolaiset aparte kerkgenootschappen.

In het begin van de 20<sup>ste</sup> eeuw is het laestadionisme uiteengevallen in drie groepen, de Vanhoillislestadiolaisuus (Conservatieve lestadiolaiset), de Eskoislestadiolaisuus (de (Eerstgeborenen) en de Rauhansanalaisuus (Kleine groep eerstgeborenen). Later zijn er nog meer groepen bijgekomen. De conservatieve lestadiolaiset vormen de grootste

juossut. Seurat kestivät 40 minuuttia, mitä on luullakseni hollantilaisiin jumalanpalveluksiin verrattuna lyhyt aika. Pappi luki Johanneksen evankeliumista tekstin rammamiehen parantamisesta Betesdan altaalla.

Tulkkini kertoi minulle myöhemmin olevansa kotoisin Minnesotasta, jossa on suhteellisen paljon lestadiolaisia. Hän oli suomalaista syntyperää ja muuttanut koulusta päästyään Suomeen opiskellakseen ydinfysiikkaa teknillisessä korkeakoulussa Espoossa. Lestadiolaisissa onkin paljon korkeasti koulutettuja. Tämä pätee myös naapureihini Ramiin ja Mirjamiin, jotka ovat molemmat ekonomeja. Suo-

Kerkgebouw van de conservatieve lestadiolaiset in Kauklahti. Zij noemen het geen kerk, maar rauhanyhdistys ('vereniging van vrede'). | Vanhoillislestadiolaisten kirkkorakennus Kauklahdessa. Itse he käyttävät kirkostaan nimitystä rauhanyhdistys.>>

groep. In 2012 waren er wereldwijd zo een 115.000 leden, waarvan het grootste deel in Finland.

Ieder jaar wordt er aan het eind van de maand juni door de conservatieve lestadiolaiset een grote bijeenkomst (of misschien kan je het beter een festival noemen), georganiseerd, met tienduizenden bezoekers die niet alleen uit Finland komen, maar ook uit Rusland, Estland, Zweden, Noorwegen, de Verenigde Staten, Canada en veel andere landen. Het programma, dat vier dagen duurt, meestal van vrijdag tot en met maandag, omvat preken en het gezamenlijk zingen van kerkliederen. Op zaterdagavond bereikt het aantal bezoekers een hoogtepunt, de laatste jaren waren dit er zo een 80.000. De zomerfestivals worden ieder jaar op een andere plaats gehouden. De eerste keer werd het in 1906 georganiseerd in Oulu en dit jaar was het in Äänekoski.



Van links naar rechts: Alissa (jongste dochter van Andrew Roiko), Andrew Roiko, Rami Rajala en Eemil (oudste zoon van Rami Rajala). | Vasemmalta lukien: Alissa (Andrew Roikon tytär), Andrew Roiko, Rami Rajala ja Eemil (Rami Rajalan poika).

### Dienst in Kauklahti

Op zondag 16 september van dit jaar heeft mijn buurman Rami mij in zijn auto meegenomen naar het kerkgebouw van de conservatieve lestadiolaiset in Kauklahti, om daar een dienst bij te wo-







Dominee Heikki Marjanen (links) en lekenbroeder Juho Airas (rechts). | Pappi Heikki Marjanen (vasemmalla) ja maallikkosaarnaaja Juho Airas (oikealla).

nen. Opvallend was het grote aantal kerkgangers, tussen de 600 en 700. De dienst werd voorgegaan door een dominee uit de lutherse kerk, Heikki Marjanen. We zijn niet in de grote kerkzaal gaan zitten, maar in een aangrenzende

men nykyinen pääministeri Juha Sipilä on myös lestadiolainen, mutta hän kuuluu liikkeen pienempään haaraan.

Seurojen jälkeen pappi kutsui minut ja Ramin maallikkosaarnaajan Juha Airaksen kanssa kahville erilliseen tilaan, joka oli ymmärtääkseni eräänlainen "konsistorisali" (Alankomaissa huone, jossa protestanttisten kirkkojen kirkkoneuvosto kokoontuu). Lestadiolaisten seuroja toimittaa usein maallikkosaarnaaja, jolla ei ole papin koulutusta. Juha Airas kertoi olevansa päivätyössä Sipoon peruskoulun opettajana.

Minua pyydettiin esittämään kysymyksiä, ja keskustelimme pääasiassa luterilaisen valtiokirkon ja lestadiolaisten välisestä suhteesta. Minulle selvisi, että vain tietyt papit toimittavat sekä "tavallisen" luterilaisen kirkon että lestadiolaisten jumalanpalveluksia. Pappi kertoi, että toisin kuin lestadiolaisten seuroissa,

koffiekamer van waaruit de dienst ook gevolgd kon worden. De reden hiervoor was dat Rami een Amerikaan, Andrew Roiko, bereid had gevonden om de preek van de dominee voor mij simultaan in het Engels te vertalen. De koffieruimte was van de grote publieksruimte gescheiden door een glazen wand, zodat ik ook een uitzicht had op de kerkgangers tijdens de dienst. Er waren heel veel kinderen bij.

Wat mij speciaal opviel was dat de stemming heel relaxed was. De kinderen liepen tijdens de dienst gewoon rond of zaten op bankjes langs de muren. Maar zij waren heel rustig. Er werd niet geschreeuwd of gerend. De dienst duurde 40 minuten, wat denk ik in vergelijking met kerkdiensten in Nederland, vrij kort is. De dominee las uit het evangelie van Johannes de tekst voor die betrekking heeft op 'Genezing van den lamme te Bethesda'.

useimmissa "tavallisen" luterilaisen kirkon sunnuntaijumalanpalveluksissa käy vain hyvin vähän ihmisiä. Hän huomautti, että luterilaisen valtiokirkon jäsenmäärä supistuu jatkuvasti. Tätä nykyä alle 70 prosenttia väestöstä kuuluu kirkkoon. Lasten kastaminen on vähentynyt vielä voimakkaammin; nykyään noin 45 prosenttia lapsista kastetaan. Papin mukaan rippikoulu, joka yleensä pidetään kesäleirinä Suomen luonnossa, on kuitenkin suhteellisen suosittu. Lapset voivat mennä rippikouluun 14vuotiaina. Kesäisin opetus kestää yleensä runsaan viikon, mutta talvella tunnit voidaan jakaa pidemmälle jaksolle. Rippikoulu on siis verrattavissa Alankomaiden protestanttisen kirkon PKN:n kristinopin opetukseen (belijdeniscatechisatie), mutta Alankomaissa siihen osallistutaan 17-18 vuoden iässä. Pappi selitti, että ennen kuin lapset voi-

Mijn 'tolk' vertelde mij later dat hij afkomstig was uit Minnesota, een staat in de VS met relatief veel lestadiolaiset. Hij was van Finse afkomst en was, nadat hij de middelbare school had doorlopen, naar Finland verhuisd om kernfysica te gaan studeren aan de Technische Universiteit in Espoo. Onder de lestadiolaiset zijn, hoorde ik, veel hoogopgeleiden. Dit geldt ook voor mijn buurman Rami en zijn vrouw Mirjami, die beiden econoom zijn. De Finse minister-president, Juha Sipilä, is ook een lestadiolainen, maar hij behoort tot een kleine sub-groep.

Na de dienst werd ik, samen met Rami, door de dominee uitgenodigd om met hem en een lekenbroeder (iemand die niet voor dominee is opgeleid, maar ook diensten mag leiden), Juha Airas, koffie te drinken in een aparte kamer, ik denk een soort consistoriekamer (in Nederland een kamer in de protestante kerken waar de kerkenraad vergadert). Veel diensten wor-

vat tulla kirkon täysivaltaisiksi jäseniksi, heidät pitää kastaa.

Koska Suomessa kirkon jäsenet maksavat pakollista kirkollisveroa, valtiokirkko on suhteellisen rikas ja se kustantaa muun muassa uudet kirkkorakennukset. Lestadiolaiset kuuluvat Suomen valtiokirkkoon, joten kysyin, voivatko hekin saada näistä verotuloista varoja omien kirkkojensa rakentamiseen. Näin ei ole. He voivat kuitenkin käyttää luterilaisen kirkon tiloja omiin tilaisuuksiinsa. Lestadiolaisten kirkkorakennus Kauklahdessa on heidän itsensä rahoittama, ja se rakennettiin pääosin talkoovoimin.

Kauklahden vanhoillislestadiolaiset julkaisevat myös omaa lehteä, joka ilmestyy muutaman kerran vuodessa.

### Jälkisanat

Lestadiolaisuutta pidetään yleensä vanhakantaisena liikkeenä, joka perustuu

den bij de lestadiolaiset door lekenbroeders geleid. Juha Airas vertelde mij dat hij in het dagelijks leven leraar is op een lagere school in Siuntio.

Ik werd uitgenodigd om vragen te stellen, waarbij we het hoofdzakelijk hebben gehad over de verhouding tussen de lutherse staatskerk en de lestadiolaiset. Blijkbaar zijn het alleen bepaalde dominees die zowel voorganger zijn in de 'normale' lutherse kerk als bij diensten van de lestadiolaiset. De dominee vertelde ook dat in tegenstelling tot wat het geval is bij de lestadiolaiset, er in de meeste 'normale' lutherse kerken in Finland op een gewone zondag maar heel weinig kerkgangers zijn. Hij wees er ook op dat het aantal Finnen dat lid is van de lutherse staatskerk gestadig terugloopt en nu beneden de 70% ligt. Het aantal kinderen dat is gedoopt, is zelfs nog veel lager en is tegenwoordig ongeveer 45%. De dominee vertelde wel dat de rippikoulu (school voor



Omslag van het krantje 'Siiven suojassa' ('Bescherming van de vleugel') jaargang 2018, deel 2, van de conservatieve lestadiolaiset in Kauklahti. | Kauklahden vanhoillislestadiolaisten lehti "Siiven suojassa", vuosi 2018, nro 2.

openbare belijdenis, dus een catechisatie om volwaardig lid van de kerk te worden), die meestal gekoppeld is aan een zomerkamp ergens in de Finse natuur, in het algemeen relatief populair is. De kinderen kunnen naar een rippikoulu gaan wanneer ze 14 jaar oud zijn. De opleiding duurt in de zomer meestal ruim een week, maar kan ook gespreid worden over een winterseizoen. Het is dus vergelijkbaar met de belijdenis catechisatie in Nederland in de PKN (Protestante Kerk in Nederland), maar de Nederlandse catechisanten zijn 17 of 18 jaar oud. De dominee zei wel dat kinderen die volwaardig lid willen worden van de kerk, eerst gedoopt moeten zijn.

Omdat in Finland de leden van de kerk een verplichte belasting betalen, is de staatskerk relatief rijk. Van dit geld worden onder andere nieuwe kerken gebouwd. Omdat de lestadiolaiset een onderdeel zijn van de Finse staatskerk, heb ik gevraagd of zij voor de bouw van hun

Raamattuun ja luterilaiseen uskonoppiin. Liikkeessä noudatetaan ankaria sääntöjä, tai ainakin näin sen ulkopuolella kuvitellaan, mutta Rami kokee asian toisin. Hänen mielestään esimerkiksi suhtautuminen meikkaamiseen, tatuointeihin ja televisioon ei liity suoraan uskontoon, vaan kyse on lestadiolaisten kulttuurista. Usko on hänen elämässään kaikkein tärkeintä eikä hän halua vaarantaa sitä millään tavalla.

Lestadiolaisuutta voisi ehkä tiettyssä määrin verrata Alankomaiden konservatiivisiin kristillisiin ryhmittymiin, esimerkiksi kirkkokuntiin, jotka ovat yhteydessä reformoituun puolueeseen (SGP) ja kristilliseen liittoon (CU).

Pyrin tässä artikkelissa selvittämään vähän lestadiolaisuuden taustoja, sillä liikkeellä on toki merkittävä asema Suomen yhteiskunnassa. En halua puuttua lestadiolaisten uskonkäsitykseen ja elämänta-

kerken ook een beroep kunnen doen op dit belastinggeld. Dit is niet het geval. Maar zij mogen de faciliteiten van de lutherse kerk gebruiken voor diensten en ontmoetingen. Het kerkgebouw van de lestadiolaiset in Kauklahti hebben ze zelf gefinancierd. Het is grotendeels gebouwd door vrijwilligers.

De conservatieve lestadiolaiset in Kauklahti geven ook een krantje uit dat een aantal malen per jaar verschijnt.

### Nawoord

Het laestadionisme wordt algemeen gezien als een orthodoxe beweging, gebaseerd op de bijbel en de lutherse geloofsbelijdenis. Er worden strenge regels nageleefd, tenminste dit is de indruk die de buitenwereld er van heeft, maar Rami vertelde mij dat hij dit anders voelt. Hij is bijvoorbeeld van mening dat zaken zoals make-up, tatoeëring of televisie niet direct met de godsdienst te maken hebben,

paan, jotka ovat aika kaukana omista näkemyksistäni. Täytyy kuitenkin myöntää, että alkoholinkäytön kieltäminen Suomessa, jossa on paljon päihdeongelmia, on jalo pyrkimys. Koska lestadiolaiset suhtautuvat torjuvasti kaikkeen ehostamiseen, he eivät hyväksy myöskään tatuointeja. Henkilökohtaisesti pidän Suomen tatuointikulttuuria, joka näyttää kukoistavan erityisesti naisten parissa, vastenmielisenä. Siinä asiassa olen samoilla linjoilla lestadiolaisten kanssa, vaikka olenkin tietysti sitä mieltä, että jokainen saa itse tehdä omat valintansa.

Kaiken kaikkiaan olen saanut sen vaikutelman, että lestadiolaiset ovat rehellisiä ja ystävällisiä ihmisiä, jotka konservatiivisista käsityksistään huolimatta toimivat erittäin hyvin Suomen yhteiskunnassa. Meillä on oikein mukavat naapurit!

Ensimmäinen päätelmäni, että lestadiolaiset asuvat pääasiassa Oulun seu-

maar een onderdeel zijn van de cultuur van de lestadiolaiset. Het geloof is voor hem het belangrijkste in zijn leven en hij wil geen risico lopen dat dit op de een of andere manier in gevaar komt.

Misschien is het laestadionisme tot op zekere hoogte te vergelijken met de orthodox christelijke groeperingen in Nederland, bijvoorbeeld de kerkgenootschappen die gelieerd zijn aan de Staatskundig Gereformeerde Partij (SGP) en de Christen Unie (CU).

Het is mijn bedoeling geweest om met dit artikel wat meer duidelijkheid te geven over de achtergronden van het laestadionisme, dat toch een prominente rol inneemt in de Finse samenleving. Ik wil hierbij niet ingaan op de religieuze details die zij aanhangen en hun manier van leven, die nogal veraf liggen van mijn eigen opvattingen. Al moet ik toegeven dat het verbod op het drinken van alcohol, vooral in een land als Finland met veel

duilla, ei pidä enää lainkaan paikkaansa. Nykyään heitä asuu kaikkialla Suomessa. Esimerkiksi naapurini Rami on kotoisin Lahdesta.

*Arnold Pieterse*  
Käännös: Leena Määttänen

probleemdrinkers, een nobel streven is. Omdat de lestadiolaist alle vormen van make-up afwijzen, mogen zij ook geen tatoeages aanbrengen. Ik vind persoonlijk de tatoeage-cultuur in Finland, die vooral populair lijkt te zijn onder vrouwen, afstotelijk. Wat dat betreft zit ik met de lestadiolaiset op één lijn, al vind ik natuurlijk dat iedereen dit zelf moet weten.

Alles bij elkaar is het mijn indruk dat de lestadiolaiset integere en vriendelijke mensen zijn, die ondanks hun orthodoxe opvattingen, heel goed lijken te functioneren binnen de Finse maatschappij. Ik ben heel blij met onze burens!

Mijn eerste conclusie dat de lestadiolaiset hoofdzakelijk in de buurt van Oulu wonen, klopt al lang niet meer. Zij zijn tegenwoordig verspreid over heel Finland. Mijn buurman Rami is bijvoorbeeld afkomstig uit Lahti.

*Arnold Pieterse*





# Opmerkingen bij 'Schoolsystemen in Finland en Nederland - een vergelijking'

Peter  
Starmans

Met de samenvatting en onderlinge vergelijking door Arnold Pieterse van het Finse en Nederlandse schoolstelsel (in Aviisi 2018-4) ben ik het grotendeels eens. Het lijkt me een heldere tegenoverstelling. Ik heb een paar opmerkingen:

1. Een aparte en actuele moeilijkheid in Finland is het opvallend lager scoren van jongens in vergelijking met meisjes op de scholen. Dat is in Finland een heel groot maatschappelijk probleem, waar de laatste tijd veel over gepraat wordt, maar waarvoor tot nu toe weinig soelaas gevonden is. Dit probleem grijpt dieper en de oorzaken ervan zijn vermoedelijk erg gecompliceerd en kunnen niet een twee

drie opgelost worden. Ligt het daaraan bijvoorbeeld, dat het merendeel van de leraren vrouwelijk is, zodat het stimulerende voorbeeldkarakter voor jongens via een man als leraar geringere kansen heeft? Hier kan ook de bedreiging van een te sterk feminisme in de Finse maatschappij een negatieve rol spelen. Ligt het aan de houding van vaders tegenover hun kinderen, in dit geval dan tegenover hun zonen? Daar constateer ik in ieder geval de laatste tijd steeds meer vooruitgang in positieve richting: vaders sporten met hun kinderen, bemoeien zich in hun vrije tijd meer met hun kinderen, en dat kan alleen maar hoop geven! Of ligt het aan de spe-

cifiek mannelijke gerichtheid (technisch of praktisch of wat dan ook) van Finse jongens, die op de school daarvoor te weinig kansen krijgen om die te ontwikkelen en in de schoolpraktijk in te zetten?

2. Een sociaal verschil tussen Nederland en Finland is de lange zomervakantie. Die duurt hier weliswaar geen drie maanden meer, maar toch nog steeds tweeënehalve maand, vele weken meer dan in Nederland. Het argument vanuit de Finse traditie is, dat het hier in Finland na de lange en wat sombere winter nodig is langere tijd vrij te krijgen, ter compensatie van kou, sneeuw en modder. Hier speelt voor vele gezinnen het traditionele, ontspannen mökki-leven een rol, met zwemmen, sauna, wat dans en rust. Mökki en sauna hebben een heel diepe werking op de mentaliteit van Finnen.



3. Een ander opvallend verschil met Nederland is het latere begin van het echte onderwijs in Finland. Hier in Finland gaan de kinderen pas met zes of vaak zeven jaar naar de basisschool, in Nederland al op hun vijfde. Een voorbereidend jaar is in beide systemen normaal. De Finse kinderen hebben dus in hun jonge leven langere tijd om gewoon spelend groot te worden en sa-

52

## Kommentteja "Suomen ja Alankomaiden koulujärjestelmät - vertailu"

Aviisin numerossa 2018-4 vertaili Arnold Pieterse Suomen ja Alankomaiden koulujärjestelmiä. Artikkelin oli minusta selkeä ja olen Arnoldin kanssa suurimmalta osalta samaa mieltä. Haluaisin lisätä tähän pari kommenttia:

1. Ajankohtainen ja merkittävä ongelma Suomessa on se, että pojat menestyvät koulussa huomattavasti huonommin kuin tytöt. Yhteiskunnan kannalta tämä on hyvin suuri ongelma ja siitä on viime aikoina paljon keskusteltu, mutta ratkaisua ei ole löydetty. Ongelman syyt ovat ehkä syvällä ja niin monimutkaiset ettei niitä noin vain ratkaista. Onko syy ehkä esimer-

kiksi se, että suurin osa opettajista on naisia ja pojilla ei siten ole minkäänlaista miesopettajan kannustavaa esimerkkiä? Suomen yhteiskuntaa uhkaava vahva feministinen luonne voi myös vaikuttaa negatiivisesti asiaan. Onko syy siinä miten isät suhtautuvat lapsiinsa, tässä tapauksessa poikiinsa? Viime aikoina olen huomannut että tämä asenne on kääntymässä positiiviseen suuntaan: isät urheilevat ja viettävät enemmän vapaa-aikaa lastensa kanssa ja tämä on tosi hyvä asia tulevaisuuden kannalta! Vai onko ongelma se, että suomalaiset pojat ovat kiinnostuneet tyypillisistä miesten

aloista (teknillisistä tai käytännöllisistä) ja että koulussa heillä on liian vähän mahdollisuuksia kehittää ja harjoitella näitä taitoja.

2. Sosiaalinen ero Alankomaiden ja Suomen välillä on pitkä kesäloma. Loma ei nykyään enää ole kolmen, vaan kahden ja puolen kuukauden pituinen, vieläkin useita viikkoja pitempi kuin Alankomaissa. Suomen tradition mukaan syynä tähän on se, että pitkän ja pimeän talven jälkeen on tarpeellista saada pitkä aika lomaa kylmän, lumen ja loskakelien kompensatioksi. Monille perheille on tärkeää perinteellinen, rentouttava mökkelämä uinnin, saunomisen, ehkä tanssimisen ja rentoutumisen merkeissä. Mökillä ja saunalla on tuikitärkeä osa suomalaisten mentaliteetissa.

3. Toinen merkillepantava ero Alankomaihin on se että suomalaiset lap-



set aloittavat koulunkäynnin myöhemmin. Suomessa 6- tai usein vasta 7-vuotiaat lapset ovat oppivelvollisia, Alankomaissa oppivelvollisuusikä on viisi vuotta. Molemmissa maissa on vuoden kestävä esikoulusysteemi. Suomalaislapsilla on siis mahdollisuus leikkiä kauemmin ikätovereittensa kanssa. Olisikohan mahdollista, että tämä lapsuusien rento alkua kasvava leikkien vaikuttaa myös perus-

53



men te spelen met anderen. Werkt dat soepele begin ook verder op de basisschool door? Is het spelelement van het leven misschien sterker in Finland dan in Nederland?

4. Het woordje 'fun' van de door Arnold geïnterviewde Pinja. Dat 'fun' slaat dan bij haar op de witte studentenpet, die de leerlingen krijgen na hun eindexamen lukio. Maar of dit jaloezie en ongelijkheid tussen de jonge mensen (jij wel, ik niet) onderling opwekt, heb ik tot nu toe eigenlijk niet zo gemerkt. De studentenpet is via een lange traditie voor de familie

kouluun? Arvostetaanko lasten mahdollisutta leikkiä Suomessa ehkä enemmän kuin Alankomaissa?

4. Arnoldin haastatteleman Pinjan käyttämä sana 'fun'. Tuolla 'fun' sanalla hän tarkoittaa ylioppilaslakkaa, minkä lukion päättäneet oppilaat saavat. En ole tässä yhteydessä oikeastaan huomionnut minkäänlaista kateellisuutta nuorison keskuudessa (sinulla on ylioppilaslakki ja minulla ei). Ylioppilaslakilla on pitkäaikainen ja suvuille hyvin tärkeä perinne takanaan. Ylioppilaslakia (merkki siitä että sen omistaja on joskus läpäissyt ylioppilaskirjoitukset) kannetaan pääasiassa vapunaattona ja vappuna. Koko sukupolvet, niin vanhat kuin nuoretkin, juhliivat yhdessä vappua. Ja sen on hauskaa ja mukavaa, se on melkein karnevaalien kaltainen kansan juhla mihin koko lähiöt ottavat yhdessä osaa. Nuoret tietävät tosiaan,

erg belangrijk, dat wel. Die studentenpet (dus het feit, dat de drager ervan ooit eens het eindexamen heeft gehaald) wordt door vrijwel iedereen in gezin en samen met vele anderen op vappu (de eerste mei, maar vooral dan tijdens de vooravond ervan, de Walpurgisnacht) gevierd, uitbundig en inderdaad door de hele jonge generatie samen (met gedeeltelijk de oudere generatie die graag meedoet). Dat is gewoon leuk, dat is gezellig, dat is een volksfeest, bijna zoals carnaval, dat wordt gevierd in vriendschappelijk samenzijn met de gemeenschap, waarin ze leven. Dat ze met die pet niet zonder meer (dus zonder goede cijfers of verdere toelatingsexamens) in het hoger onderwijs verder kunnen, maar dat ze zich telkens op de een of andere manier bewijzen moeten, stoort de jonge mensen ogenschijnlijk niet.

että ylioppilaslakki ei takaa pääsyä yliopistoihin tai korkeakouluihin, heidän on ansaittava paikka niihin hyvillä numeroilla tai pääsykokeilla. Ylioppilastutkinnon läpäiseminen tarkoittaa nuorille kouluelämän päättämistä ja iloa siitä, että he lopulta voivat valita itse mille suunnalle he haluavat, sillä jopa lukiokin oli useissa tapauksissa heidän vanhempiansa päätös. Ylioppilaslakien saaminen on heille oikeastaan aikuistumisen juhla. Tämänkaltaisia vanhoja, Suomen kansalaisia yhdistäviä perinteitä arvostetaan kaikkialla. Esimerkkinä tästä jouluaika, Luciajuhla, pääsiäisaika, syys- ja hiihtolomat jne. Kaikki nämä ovat tärkeitä ihmisiä sitovia tapahtumia. Mielestäni tämä on sitä demokratiaa, mikä Suomessa vielä nytkin on vahvasti yhteydessä luterilaiseen kirkkoon. Kirkon vaikutus koetaan nykyaikanakin joka taholla,

Het eindexamen wordt dus vooral gezien als een vrij worden van de school en de vreugde, nu eindelijk zelf eens wat te mogen kiezen, want zelfs het lukio was meestal een keuze van de ouders. Het is dus een soort volwassenheidsfeest. Zulke oude tradities spelen in Finland overal en op meerdere terreinen nog steeds een bindende rol, niet alleen binnen bepaalde groepen van het Finse volk. Denken we maar aan de joulutijd, aan de Lucia-viering, aan de paastijd, aan de herfst- en voorjaarsvakanties, etc. Dat alles bindt onderling en leeft nog sterk. Dat lijkt me toch wel een democratisch gegeven en heeft overigens in Finland nog steeds veel met de lutherse kerk te maken, waarvan de invloed overal nog merkbaar is, ook in onze moderne tijd: met rippikoulu (de gezamenlijke catechisatie), suvivirsi (het zomerse kerklied

esimerkiksi rippikoulu, koulujen lukukauden päättävä suvivirsi, juhannusyö. Perinteiden vaaliminen on Suomessa paljon yleisempää kuin Alankomaissa. Perinteiset tapahtumat koetaan ja juhliitaan yhdessä kaikkien sukupolvien kanssa, niin vanhat kuin nuoretkin ottavat niihin osaa.

*Peter Starmans*  
*Käännös: Irja Lammers*

aan het eind van het schooljaar) en juhannusyö (de midzomernacht) bijvoorbeeld. Traditie is in Finland stukken algemener dan in Nederland, nog steeds levend en homogeen beleefd of gevierd, in samenzijn of samenwerking met alle generaties, oud en jong.

*Peter Starmans*



# Een brief in een boek

In een tweedehands boek dat ik aanschafte, vond ik bijgaande brief van A.J. Th van der Vlugt van 27 juli 1944 aan een zekere ds. Dekker in Scharnegoutum:

Gerard  
Rijerse

De brief gaat over de betaling van de boeken. De honorair consul van Finland in Nederland schrijft over de moeilijkheden in Nederland. Maar interessanter is zijn mededeling dat de Duitsers de doortocht van de ambulance die dankzij de inspanningen van de *Finsch-Nederlandse Vereeniging* (nu de Vereniging Nederland-Finland) tijdens en vlak na de Winteroorlog naar Finland was gestuurd, hadden bemoeilijkt. Arnold Pieterse schrijft daarover: "Daarin staat niet expliciet dat ze niet door Duitsland konden reizen. Als re-

den waarom ze niet met de trein reisden via Hamburg staat dat een reis per trein onzeker was, omdat de militaire autoriteiten het recht hadden om treinen te kunnen vorderen."

Ik kan me voorstellen, dat er een andere reden was. In 1940 gold het Molotov-Ribbentrop pact nog. De Duitsers en de Sovjets hadden in die tijd op basis van de geheime bijlage bij dat pact Polen al half verdeeld (het Poolse deel van de Oekraïne was toen al blijvend bij de Sovjet-Oekraïne gevoegd) en de Baltische staten zouden nog volgen. Finland zou ook aan de Sovjet-Unie worden toebedeeld. In december 1939 was Otto Kuusinen al tot president van de Karelische Sovjet-Republiek benoemd, in de verwachting dat die heel

## Kirje kirjan välissä

Löysin ostamani käytetyn kirjan välistä A.J. van der Vlugtin kirjoittaman 27. heinäkuuta 1944 päivätyn kirjeen, joka oli osoitettu Scharnegoutumissa asuneelle kirkkoherra Dekkerille:

Kirje koskee kirjojen maksua. Suomen Alankomaiden kunniakonsuli kirjoittaa vaikeuksista Alankomaissa. Kiinnostavampaa on kuitenkin hänen ilmoituksensa siitä, että saksalaiset olivat vaikeuttaneet Suomeen sodan aikana ja heti sodan jälkeen lähetetyn kenttäsaairaan ('ambulanssin') henkilöstön kulkua. Arnold Pieterse kommentoi aihetta seuraavin sanoin: "Kirjeessä ei mainittu erityisesti että he eivät saaneet kulkea Saksan läpi. Syyksi siihen, miksi he eivät matkustaneet junalla Hampurin kautta oli mainittu että

junalla matkustaminen oli epävarmaa sillä saksalaisilla sotilasviranomaisilla oli oikeus estää junien kulku".

Minä taas arvelen, että syy oli muualla. Molotov-Ribbentrop-sopimus oli voimassa vuonna 1940. Saksa ja Neuvostoliitto olivat tuolloin sopimuksen salaisen lisäosan mukaisesti jo jakaneet Puolan kahtia (Ukrainan puolalainen osa oli tuolloin jo liitetty Neuvosto-Ukrainaan), ja Baltian maat tulisivat näkemään saman kohtalon. Suomesta piti tulla osa Neuvostoliittoa. Joulukuussa 1939 Otto Kuusinen oli nimitetty Karjalais-suomalaisen neuvostotasavallan johtajaksi, johon koko Suomi oli tarkoitus lopulta liittää. Suomalaisia auttamaan matkaava ambulanssi oli täten vastoin Molotov-Ribbentrop-sopimusta.

~~CONSULAT GÉNÉRAL~~  
~~DE FINLANDE~~  
BUREAU TOT BEHARTIGING  
VAN FINSCH BELANGEN

's-<sup>4</sup>RAVENHAGE, 27 Juli 1944.  
Surinamestraat 2.  
(Tel. 114602)

Hooggeachte Ds. Dekker,

Het deed mij zeer veel genoegen na het voor mij bijzonder aangenaam contact met U in de jaren 1939/1940, thans wederom een bericht van U te mogen ontvangen. Uw schrijven van 24 deser doet mij vermoeden dat het U naar omstandigheden goed gaat, hetgeen mij bijzonder verheugt, maar tevens geeft Uw schrijven blijk van Uw onverflauwde verdere belangstelling voor Finland, waarvoor ik natuurlijk bijzonder dankbaar ben. Deze belangstelling is onder de gegeven omstandigheden, na vrije voorlichting en rechtzetting van juiste opvattingen en indrukken, onmogelijk is, nog zooveel meer op prijs te stellen. Finland noch de Finnen zijn veranderd, vergeleken bij 1939/1940, maar wel is door de omstandigheden natuurlijk hun toestand zooveel moeilijker geworden; desniettemin is het in strijd met de feiten om te meenen dat zij nu de partij zouden hebben gekozen van hen die tijdens den oorlog 1939/40 hun verdediging nog zoo bijzonder hebben bemoeilijkt en o.a. geweigerd hebben de Nederlandsche ambulance doortocht te verleenen. Moge spoedig de tijd aanbreken dat al deze misvattingen kunnen worden rechtgezet en dat ook de kleine volkeren in vrede en vrijheid hun taak in de wereld zullen kunnen verrichten.

Wat de vragen in Uw brief betreft, deel ik U mede gaarne het remitteren van de Fmk. 731,- aan Suomalainen Kirjakaappa te Helsinki voor U te zullen bemiddelen. Ik zal U t.z.t. in kennis stellen van de tegenwaarde in Nedgeld die U mij daarvoor verschuldigd is. U kunt aan de betr. firma schrijven dat door bemiddeling der "Finnischen Betreuungsstelle" in Den Haag, het bedrag aan haar wordt overgemaakt.

De Hollandsche uitgaven van de Kalevala zijn meer "bewerkingen" dan "vertalingen". De beste volledige vertaling is die in de Duitse taal van Anton Schiefner (Verlag Lambert Schneider, Berlin) die ook hier te lande verkrijgbaar is.

Steeds gaarne tot Uw dienst, met seer beleefde groeten en de meeste hoogachting,

(A.J.Th. van der Vlugt)  
Hoofd van het Bureau tot Behartiging  
van Finsche Belangen.

Den Weleerwaarden Heer  
Ds. Dekker  
Ned. Hervormd Predikant  
te Scharnegoutum (Fr.)



1844  
 Scharnegoutum 12 p:nä Helsinkiin  
 Suomalaisen Kirjakauppa Helsinkiin  
 Tällä on ollut kolme vuotta sitten, jolloin  
 niin vakavasti Suomen kirkollisen  
 kunnan, että hän on vakuuttanut  
 Suomen kirkon.  
 Nyt olen täällä kunnallista että Marsalkka  
 Mannerheimin on kirjauttanut  
 kunnassa kirjasta, nimeltään: Kulien  
Asiana.  
 Tiedän että hän on kirjauttanut  
 hänen kirkollisesta: mutta minä  
 tahon hän lähellä suomen kirkon  
 sillä ammatin kirkonparvissa maan.  
 • Takaisin ostaa Kalevalan  
 kunnantalonon kirjasta.  
 Ollaan hyvä näin: kirjasta  
 lähetettyä osat kukaan. Kirjoitteen  
 pisin mukana, jotka nyt on kukaan  
 kukaan muuta?  
 Täsä Suomessa kirkollisissa on jokin matka  
 ja alku on parina.  
 mutta ystäväni on subalaasta kirkon  
 että Suomi ja kirkon ovat kukaan  
 ja osaa.

Finland zou gaan omvatten. Een ambulance om de Finnen te gaan helpen, zou tegen het Molotov-Ribbentrop verdrag ingaan. Vandaar de tegenwerking van de Duitsers. Langs een andere weg is de ambulance toch in Finland terecht gekomen (zie Aviisi 2013-4, het VNF-jubileumboek, pagina 135). Maar goed, dat is mijn verklaring van de opmerking in de brief van A.J. Th van der Vlugt.

Abraham Jan Theodoor van der Vlugt was van 1932 tot 1946 voorzitter van onze vereniging. Tijdens de oorlog was hij hoofd van het Bureau tot Behartiging van de Finsche Belangen en Fins consul-generaal in Nederland. Voor de oorlog was Theo van der Vlugt honorair consul van Finland en na de oorlog, van 1946 tot 1954 Nederlands ambassadeur in Finland. In 1948 is hij verhoord door de enquête-commissie Parlementaire enquête regeringsbeleid 1940-1945. Hij vertelt daarin

matkustaa Berliiniin. Hän käytti sitä hankiäkseen tietoja Punaiselle Ristille, Juutalaisneuvostolle ja muille instansseille jotka halusivat kuulla Berliinin tilanteesta, tai jotka halusivat välittää tietoja Berliiniin: Punainen Risti Ruotsin lähetystölle, ja Juutalaisneuvosto Saksan vastaavalaiseen laitokseen. Tietoja vaihdettiin koskien Saksassa toteutettuja toimenpiteitä. Van der Vlugt esitti tietenkin käyvänsä Berliinissä tapaamassa esimiestään, sillä konsulaatti toimi tuohon aikaan Suomen Berliinin lähetystön alaisuudessa. Berliinin lähetystö auttoi häntä näiden niin sanottujen työmatkojen järjestämisessä auliisti silloin kun se palveli Alankomaiden etua. Näin hän pääsi salaisesti keskustelemaan muista asioista kuin niistä, joita varren matkat virallisesti järjestettiin. Van der Vlugt oli Alankomaalais-Suomalaisen hätäapukomitean puheenjohtaja. Komitea toimitti Suomelle hätäapua

onder meer dat hij tot 1943 een Dauervium had om naar Berlijn te reizen. Daar heeft hij gebruik van gemaakt voor het Rode Kruis, de Joodse Raad en alle mogelijke andere instanties, die graag iets van de toestanden in Berlijn wilden weten of die daar bepaalde mededelingen te doen hadden, voor wat het Rode Kruis betreft aan de Zweedse Legatie en voor wat betreft de Joodse Raad aan de soortgelijke instelling in Duitsland, waarvan men inlichtingen wenste over de maatregelen, die in Duitsland genomen werden. Van der Vlugt ging natuurlijk zogenaamd voor een bezoek aan zijn chef, want het consulaat was destijds ondergeschikt aan het Finse gezantschap in Berlijn. Het gezantschap is hem daar in alle opzichten behulpzaam geweest om, wanneer dit in het belang van de Nederlandse zaak nuttig was, een zogenaamde dienstreis naar de Finse legatie in Berlijn te doen ondernemen. Bij die gelegen-

talvisodan aikana ja heti sen jälkeen. Alankomaiden hallitus kutsui maan Punaisen Ristin tiettyjä osastoja auttamaan tehtävässä. Niinpä Suomalais-Alankomaalaisen komitean pyynnöstä Punainen Risti hoiti Suomeen lähetetyn Alankomaalaisen ambulanssisairaalan järjestelyt. Hätäapukomitea taas vastasi kuluista ynnä muusta. Juuri tästä ambulanssista Vd Vlugt kirjoitti kirkkoherra Dekkerille osoittamassaan kirjeessä. Hänen toimistonsa sijaitti osoitteessa Surinamestraat 2. Nykyään se on asuinrakennus.

**Scharnegoutumilainen pastori Willem (Vilmos) Dekker (1888-1975)**  
 Ostamani kirjan välissä oli Van der Vlugtin kirjeen lisäksi myös kaksi suomeksi kirjoitettua kirjettä. Ensimmäinen kirje koskee kahden suomenkielisen kirjan tilausta: Kalevala ja Mannerheimin kirjoittama

Scharnegoutum 30 p:nä maastokunta  
 Suomalaisen Kirjakauppa Helsinkiin.  
 Olen nytällä kirkollisesta vastauksella.  
 nyt ystäväni on lähettänyt kirjasta.  
 ja näin: kukaan suomalaisesta kirjasta  
 niin kukaan vastauksena on kirjasta  
 postin kautta.  
 Pelon kirkon, että hyvä kirjasta  
 niin kirkollisesta on lähettänyt  
 postin kautta ja aivan kirkon  
 malle kirkolle suomalaisesta  
 kirjallisuudesta kukaan: jokin kukaan:  
 Kalevala, ja Mannerheimin kirjasta.  
 mutta nyt kukaan kukaan.  
 Suomalaisesta: omistamuksesta  
 nykyään on kukaan minun  
 matkasta kirjasta kukaan.  
 Ostaani hyvän kirjasta olen minun  
 postin kautta kirjasta kukaan  
 kukaan oli kukaan lähettänyt  
 kukaan kukaan.  
 Vastauksia: se on kirjasta kukaan  
 ja.



Surinamestraat 2

matkakuvauksella Aasian-matkaltaan. Toisessa kirjeessä taas sovittiin kirjojen maksusta suomalaisen kirjakaupan kanssa.



heid kon Van der Vlugt dan tevens bepaalde andere dingen bespreken dan waarvoor de reis eigenlijk bedoeld was. Van der Vlugt was voorzitter van het Nederlands-Finse Relief-Comité, dat tijdens de Fins-Russische winteroorlog en direct daarna een relief-actie hier heeft gevoerd ten bate van Finland. Bij die actie zijn op verzoek van de Nederlandse Regering bepaalde afdelingen van het Nederlandse Rode Kruis ingeschakeld. Zo heeft o.a., op verzoek van dat Fins-Nederlandse comité het Rode Kruis zich destijds ook belast met de organisatie van de Nederlandse ambulance, die toen naar Finland is gezonden en waarvan de kosten, etc. door het Nederlands-Finse Relief-Comité gefinancierd zijn. Dat was de ambulance waarop Van der Vlugt doelde in zijn brief aan ds. Dekker. Hij zetelde in het pand Surinamestraat 2 in Den Haag. Nu is het een gewoon woonhuis.



### Ds. Willem (Vilmos) Dekker van Scharnegoutum (1988-1975)

In het boek dat ik kocht, zaten bij de brief van Van der Vlugt afschriften van een tweetal in het Fins gestelde brieven. In de eerste worden twee Finstalige boeken besteld: de Kalevala en het boek van Mannerheim over zijn reis door Azië. In de tweede brief gaat het over de afrekening van die boeken met de Finse boekhandel. Ik heb geprobeerd er achter te komen wie deze ds. Dekker was. Het blijkt een interessante man te zijn geweest. De onderstaande gegevens ontleen ik aan Digibron, het kenniscentrum van de gereformeerde gemeente (onder andere het Reformatorisch dagblad van 3 oktober 1972). Ik dank ook de hervormde gemeente van Scharnegoutum voor het verstrekken van gegevens. Willem Abraham Dekker werd op 2 januari 1888 in Hoofdplaat (Zeeuws-Vlaanderen) geboren. Na het stedelijk gymnasium

Olen koittanut saada selville kuka tämä pastori Dekker oikein oli. Hän vaikuttaa olleen mielenkiintoinen henkilö. Seuraavat tiedot olen löytänyt Digibron-palvelusta, reformoidun seurakunnan tietokannasta (muun muassa 'Reformatorisch dagblad'-lehdessä julkaistusta 3. lokakuuta 1972-päivätyistä artikkelista). Kiitän myös Scharnegoutumin reformoitua seurakuntaa tietojen toimittamisesta. Willem Abraham Dekker syntyi 2. tammikuuta 1888 Hoofdplaatissa (Zeeuws-Vlaanderen). Hän opiskeli ensin Middelburgin kaupungin lukiossa, ja lähti sieltä Utrechtiin lukemaan teologiaa. Vuonna 1912 hän pääsi pastoriksi Hollandscheveldiin ja työskenneltään myös muutama muussa seurakunnassa hän päätyi pastoriksi Scharnegoutumiin Friisinmaalle, jossa työskenteli 1929-1947. "Hänen saarnansa olivat erityisen eläviä ja

in Middelburg, studeerde hij theologie in Utrecht. In 1912 werd hij predikant in Hollandscheveld en na enkele andere gemeenten van 1929 tot 1947 in Scharnegoutum in Friesland. "Zijn preken waren bijzonder levendig en het was een lust om ds. Dekker, bijna als een acteur, op de kansel bezig te zien. De diverse vergelijkingen met natuurgebeurtenissen en het dagelijks leven bootste hij in de gemeente aanschouwelijk na. De vlucht van een adelaar, een geliefkoosd onderwerp, illustreerde hij met brede gebaren voor een soms verbaasde gemeente, die zich stilletjes afvroeg wat er verder wellicht verkeerd zou gaan. Maar slapers had ds. Dekker zelden in de kerk." Na de Eerste Wereldoorlog sprong ds. Dekker in de bres om Hongaarse kinderen naar het 'steenrijke' Nederland te halen en wat van de oorlogsellende te laten vergeeten. Via deze kinderactie kwam hij regelrecht met de Hongaarse kerk en cultuur in

hänen saarnojensa kuuleminen ja näkeminen oli aina ilo silmälle, oli kuin olisi seurannut näyttelijää työssään. Hän käytti vertauskuvissaan eri luonnontapahtumia ja esimerkiksi seurakunnan arkielämästä. Kotkan lentoa, hänelle erityisen rakasta aihetta, Dekker kuvasi levittämällä kätensä saarnatuolissa - yllättäen seurakunnan ajoittaan täysin. Yleisössä pohdittiin joskus hiljaa saattaisiko pastorille käydä hullusti. Kirkkosalissa nukuttiinkin erittäin harvoin." Ensimmäisen maailmansodan jälkeen pastori Dekker alkoi tuoda unkarilaisia lapsia sodan jaloista "erittäin varakkaaseen" kotimaahansa Alankomaihin. Tämän pelastamisoperaation myötä hän pääsi kosketuksiin unkarilaisen kirkon ja kulttuurin kanssa, ja tutustui niihin perinpohjin. Hän opiskeli uncaria, ja jopa saarnasi unkariksi. Hän sai teologian kunniaohtorin arvoniemen Debrecenissä, muun muassa unkaril-

contact, waarmee hij diepgaand kennismaakte. Hij leerde de taal en preekte zelfs in die taal. Hij kreeg zelfs een eredoctoraat Debrecen in de theologische wetenschappen, mede voor zijn vele diensten aan het Hongaarse protestantisme. Als dank schreef hij een boek *Van Godsdienst en Vaderland, hoofdlijnen van de Geschiedenis van de Hongaarse letterkunde*. Het werd opgedragen aan het *eerwaarde Gereformeerd Kollegium van Debrecen*.

Maar ook voor Finland interesseerde hij zich. En blijkens de brieven leerde hij ook de taal. "Kort voor de Tweede Wereldoorlog sprong ds. Dekker in tijdens de Fins-Russische oorlog. Eind 1939 begin 1940 nam hij het initiatief tot de oprichting van een Centraal Fins Comité tot steun aan Finland, waarvan hij voorzitter werd. In enkele maanden tijds bracht deze actie in Friesland ruim f 40.000 op, voor die tijd een groot bedrag. Kort voor het einde van

laisen protestantismien edistämiseen joh-taneiden toimiensa ansiosta. Kiitokseksi hän kirjoitti kirjan "Van Godsdienst en Vaderland, hoofdlijnen van de Geschiedenis van de Hongaarse letterkunde" ("Uskonnosta ja isänmaasta, unkarilaisen kirjallisuuden historian päälinjat"). Kirja oli omistettu "Debrecenin kunnianarvoisalle reformoidulle kollegiumille".

Hän oli kuitenkin kiinnostunut myös Suomesta. Kirjeistä päätellen hän opiskeli myös suomen kieltä. "Vähän ennen toisen maailmansodan alkua pastori Dekker kunnostautui Suomen ja Venäjän välisessä sodassa. Loppuvuodesta 1939 ja alkuvuodesta 1940 hän teki aloitteen perustaa keskuskomitea Suomen tueksi, ja hänestä tuli myös sen puheenjohtaja. Muutamassa kuukaudessa hänen onnistui kerätä Friisinmaalla yli 40 000 guldenia, joka oli tuohon aikaan huomattava ra-

deze oorlog ontving hij van de Finse consul in Den Haag de toezegging van een Finse onderscheiding, maar de oorlogshandelingen en de Russische bezetting leidden er toe dat deze onderscheiding hem nimmer is uitgereikt.”

Tijdens de oorlog speelde ds. Dekker speelde een belangrijke rol in het verzet. In diverse publicaties over de oorlogstijd in Scharnegoutum wordt hij genoemd. Hij was bevriend met de verzetsstrijder Willem Santema, die in augustus 1944 werd gefusilleerd.

“In een beknopte beschrijving kan uiteraard niet zijn verzetsrol worden verzwegen: in de hongerwinter van ‘44-‘45 ijverde hij voor de voedselvoorziening voor het westen des lands, waartoe hij zelf enkele malen een voedseltransport naar Amsterdam begeleidde. Veel kinderen uit de grote steden bezorgde hij een gastvrij onderdak bij Scharnegoutumse boeren, evenals - en dat tekent toch wel de mens ds. Dekker -

hasumma. Hieman ennen sodan loppua Suomen Haagin konsuli lupasi hänelle suomalaisen kunnianosoituksen, mutta sotatoimista ja Venäjän miehityksestä johtuen sitä kuitenkaan koskaan saatu annettua hänelle.”

Sodan aikana pastori Dekkerillä oli tärkeä rooli vastarinnassa. Hänet mainitaan eri julkaisuissa koskien sota-aikaa Scharnegoutumissa. Hän oli muun muassa ystävystynyt elokuussa 1944 ammutun vastarintataistelija Willem Santeman kanssa.

“Hänen rooliansa vastarinnassa ei voi kuvailla lyhyesti: vuoden ‘44/‘45 nälkätalven aikana hän ahkeroi saadakseen ruokaa maan länsiosiin, hän jopa vei muutamia kertoja ruokakuljetuksia Amsterdamiin henkilökohtaisesti. Hän toimitti scharnegoutumilaisten maanviljelijöiden vierasvaraisiin hoteisiin kaupunkilaislapsia, ja

na de oorlog West-Duitse kinderen. Hij zelf vertelde het ons niet, maar uit andere bron bleek ons, dat dank zij zijn inzet een Joods meisje en een Amerikaanse piloot voor de bezetter kon worden verborgen gehouden. Zijn voornaamste taak in oorlogstijd was echter de gemeente een evangelische riem onder het hart te steken, waarbij hij geen blad voor de mond nam.”

Ds. Dekker was getrouwd en had in ieder geval één dochter. Andere kinderen werden in het artikel niet genoemd. Ds. Dekker overleed in 1975 in Breskens.

*Gerard Rijerse*

samaten – ja tämä eritoten alleviivaa sitä millainen ihminen pastori Dekker oli – sodan jälkeen myös länsi-saksalaisia lapsia. Itse hän ei koskaan kertonut tätä meille, mutta muista lähteistä olemme saaneet kuulla että hänen ansiostaan eräs juutalainen tyttö ja amerikkalainen pilotti onnistuttiin piilottamaan miehittäjiltä. Hänen päätehtävänsä sodan aikana oli kuitenkin antaa yhteisölle vankkumatonta evankelista tukea”.

Pastori Dekker oli naimisissa, ja hänellä oli ainakin yksi tytär. Muita lapsia ei artikkelissa mainita. Pastori Dekker kuoli Breskensissä vuonna 1975.

*Gerard Rijerse*

*Käännös: Sanna-Mari Kuisma*

## Word lid! | Liity jäseneksi!

Naam | Nimi \_\_\_\_\_

Voorletters | Kutsumanimi \_\_\_\_\_

Man | Mies / Vrouw | Nainen \*

\*doorhalen wat niet van toepassing is | \*poista toinen, jätä vain oikea vaihtoehto

Adres | Osoite \_\_\_\_\_

Postcode | Postinumero \_\_\_\_\_

Woonplaats | Asuinpaikka \_\_\_\_\_

E-mail \_\_\_\_\_

Telefoonnummer | Puhelinnumero \_\_\_\_\_

Datum | Päivämäärä \_\_\_\_\_

Aanmelding als lid ‘Vereniging Nederland-Finland’:  
Uw aanmelding kunt u naar onderstaand postadres sturen of per e-mail naar: [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu).

Ilmoittautumisen Alankomaat-Suomi Yhdistyksen jäseneksi voit lähettää postitse allaolevaan osoitteen tai sähköpostitse osoitteeseen: [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)



Secretariaat Vereniging Nederland-Finland

Griffensteijnselaan 78

3703 AD Zeist

Voor vragen: [info@vnf.nu](mailto:info@vnf.nu)

Zo spoedig mogelijk na ontvangst van uw aanmelding sturen wij u een bevestiging met een nummer van Aviisi, de brochure ‘Finland in Nederland’ en de contributierekening. Nadat wij u als lid hebben ingeschreven ontvangt u automatisch het eerst volgende nummer van ons verenigingsmagazine ‘Aviisi’. De contributie bedraagt per jaar (1 januari tot en met 31 december) voor VNF-leden € 27,-. Contributie bedraagt voor bedrijfsleden € 79,- (incl. weblogo).

De statuten van de vereniging kunt u op onze website ([www.vnf.nu](http://www.vnf.nu)) onder ‘De Vereniging’ vinden. Met uw aanmelding accepteert u onze statuten. Heeft u geen internet dan sturen wij graag op uw verzoek een exemplaar toe.

Mahdollisimman pian ilmoittautumisenne jälkeen lähetämme teille postissa vahvistuksen ja liitteenä kappaleen Aviisi-lehteämme, esitteen ‘Suomi Alankomaissa’ sekä jäsenmaksulaskun. Kun olet ilmoittautunut jäseneksemme, saat heti seuraavaksi ilmestyvän yhdistyksen jäsenlehden ‘Aviisin’ numeron. Jäsenmaksu on vuodeksi (1. tammikuuta - 31. joulukuuta). Jäsen sekä samassa taloudessa asuva partneri ja alle 18 vuotiaat lapset 27,- euroa ja yritysjäsen 79,- euroa (sisältää weblogon).

Nettisivultamme [www.vnf.nu](http://www.vnf.nu) alaotsikosta «Yhdistys» löydät yhdistyksen säännöt. Ilmoittautuessasi jäseneksi samalla hyväksyt nämä säännöt. Huom. Säännöt ovat toistaiseksi vain hollanninkielellä (Statuten).





